

Univerzita Karlova v Praze
1. lékařská fakulta

Bakalářská práce

2015

Zdeněk Chuchel

Univerzita Karlova v Praze

1. lékařská fakulta

Studijní program: Specializace ve zdravotnictví

Studijní obor: Adiktologie

Zdeněk Chuchel

**Porovnání primární drogové kriminality před a po změně trestního
zákoníku**

**Comparison of primary drug crime before and after the amendments to
the criminal code**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jaroslav Šejvl

Praha, 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci na téma porovnání primární drogové kriminality před a po změně trestního zákoníku zpracoval samostatně a že jsem řádně uvedl a citoval všechny použité prameny a literaturu. Současně prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Praze, 27. 4. 2015

Zdeněk Chuchel

.....

Identifikační záznam:

CHUCHEL, Zdeněk. *Porovnání primární drogové kriminality před a po změně trestního zákoníku.*[*Comparison of primary drug crime before and after the amendments to the criminal code*]. Praha, 2015. 74s., 1 příl., Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta, Klinika adiktologie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. Vedoucí závěrečné práce: Mgr. Jaroslav Šejvl.

Poděkování

Chtěl bych na tomto místě především velice poděkovat vedoucímu této závěrečné práce panu Mgr. Jaroslavu Šejvlovi za trpělivé poskytování informací na mé dotazy a za rady při shánění odborné literatury, jež mi velmi pomohly k tomu, abych tuto práci vypracoval.

Abstrakt

Dne 1. 1. 2010 nabyl účinnosti nový právní předpis trestního práva hmotného, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „nTZ“ – nový trestní zákoník). Tím došlo v oblasti trestního práva hmotného k významné derogaci.

Cíl: Předložená bakalářská práce se skládá ze dvou základních částí, které jsou vzájemně provázány a navazují na sebe. Hlavním cílem v teoretické části je deskripce jednotlivých změn, ke kterým došlo ve skutkových podstatách drogových trestných činů (dále jen „DTČ“) u zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon (dále jen „sTZ“) a nTZ. Hlavním cílem v praktické části této práce je porovnat statisticky evidovanou trestnou činnost páchanou v souvislosti s omamnými a psychotropními látkami (dále jen „OPL“) a jedy v letech 2007 - 2009 a v letech 2010 - 2013 (komparativní studie). Tedy porovnat stav primární drogové kriminality, která je však ze své podstaty latentní, v době 3 roky před a 3 roky po změně hmotně právní normy. Primární drogovou kriminalitou se rozumí DTČ podle § 283 - § 287 nTZ, podle sTZ byly označeny § 187, 187a, 188, 188a. Tyto trestné činy jsem porovnával z hlediska počtu trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob, a dále jsem se rovněž zabýval porovnáním trestů, které byly za tyto trestné činy uloženy.

Hlavním cílem práce je zhodnotit, zda se přijetí nTZ (tzn. změny ve skutkových podstatách tzv. drogových trestných činů) projevilo v oblasti trestního řízení primární drogové kriminality větším počtem osob v procesu trestního řízení a větším počtem ukládaných trestů.

Metodika: a) Komparace změn a jejich deskripce metodou kontrastů a srovnávání a metodou vyhledávání a vyznačování vztahů u jednotlivých DTČ v kontextu vývoje trestněprávní legislativy.

b) Analýza statistických údajů z Výročních zpráv o stavu ve věcech drog v ČR v letech 2007 - 2013 a Statistických ročenek Ministerstva spravedlnosti v letech 2007 - 2013.

Hypotézy: Zvyšuje se počet osob trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za drogové trestné činy. Zvyšuje se počet alternativních trestů a podmíněných trestů odnětí svobody a dochází ke zvyšování nepodmíněných trestů odnětí svobody. Predikce hypotéz pro praktickou část práce vychází z poznatků teoretické části práce.

Výsledky: Obě hypotézy se výzkumem v praktické části (tzn. analýzou získaných dat) potvrdily.

Klíčová slova: primární drogová kriminalita, zákon č. 140/1961 Sb., zákon č. 40/2009 Sb., jednotlivé druhy trestů a trestné činy

Abstrakt

New standard relating to questions of law (nb. 40/2009 collection) or new penal code started its efficiency on 1st January 2010. It meant meaningful derogation of old penal code.

Goal: My Bachelor's work consists of two main parts which are interconnected and they follow each other. In the theoretical part it is the description of individual changes which happened in the facts of the case of drug crimes (the law nb. 140/1961) The main goal in practical part (the comparative study) is to compare according to statistics the crimes committed in connection to using drugs and poison between 2007 – 2009 and 2010 – 2013. It means to compare the situation of primary drug criminality 3 years before and 3 years after the change of judicial code. By the primary drug criminality is understood so called drug criminal offence according to law 283 – 287 (new penal code). I compared these offences according to number of condemned, accused and criminally chased persons and I also dealt with the comparison of punishments given for these crimes.

The main goal of my work is to evaluate if acceptance of new penal code somehow showed the increasing number of person who are in the process of criminal case and the increasing number of punishments.

Methodology : a) The comparison of changes and their description by means of contrasts.
b) The analyses of statistic data from the end of year report about the problem of drugs in Czech republic from 2007 – 2013

Hypotheses: The number of condemned, accused and chased people increases. The number of alternative punishments and suspended sentences increases. It means increasing of unconditional punishments of imprisonment. The predicate of hypotheses for practical part of my work is based on the real knowledge .

Results: Both hypotheses were confirmed with research in practical part.

Keywords: primary drug-related crime, act No. 140/1961 Coll., act No. 40/2009 Coll., the different types of punishments and crimes.

Obsah

Úvod.....	8
1 Legislativní vývoj tzv. drogových trestných činů.....	11
2 nTZ a drogové trestné činy vs. sTZ a drogové trestné činy.....	13
2.1 Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů - § 187 sTZ... 15	
2.1.1 Nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a s jedy § 283 nTZ	17
2.2 Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů - § 187a) sTZ 18	
2.2.1 Přechovávání OPL a jedu § 284 nTZ.....	20
2.2.2 Novela zákona č. 112/1998 Sb.	20
2.2.3 Aplikační praxe soudů v posuzování množství většího než malého	24
2.3 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících OPL § 285 nTZ.....	26
2.4 Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů - § 188 sTZ... 27	
2.4.1 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu § 286 nTZ	28
2.5 Šíření toxikomanie § 188a) sTZ	29
2.5.1 Šíření toxikomanie § 287 nTZ.....	29
2.5.2 Novela zákona č. 134/2002 Sb.	30
3 Analýza statických údajů porovnávaných před a po změně trestního zákoníku	31
3.1 Analýza trestného činu dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ.....	32
3.2 Analýza trestného činu dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ.....	39
3.3 Analýza trestného činu dle § 285 nTZ.....	46
3.4 Analýza trestného činu dle § 188 sTZ a § 286 dle nTZ.....	50
3.5 Analýza trestného činu dle § 188a sTZ a § 287 nTZ.....	57
4 Diskuse a závěr	64
Použitá Literatura.....	67
Seznam grafů a tabulek.....	71
Seznam příloh	75

Úvod

„Každá země a kultura má svoje vlastní drogy, svoje vlastní tradice a svou vlastní cestu jak s drogami zacházet“ (Ganeri, 2001).

Porovnáme – li definici drogy a OPL, tak za drogu je podle WHO¹ považována jakákoliv látka, která pozmění, je – li vpravena do organismu, jednu nebo více jeho funkcí. Hruška (2009) popisuje, že slovo droga pochází z arabského „durana“ označující léčivo. V dnešní době se toto slovo používá jako výraz pro farmaceutické látky a jiné léky, jejichž zneužívání vede ke změnám nálady, povzbuzení či utlumení duševních a tělesných funkcí, nebo k vyvolání halucinací. Štablová (1999) popisuje, že za OPL podle zákona č. 167/1998 Sb.,² o návykových látkách v platném znění jsou považovány takové látky, u nichž vzniká nebezpečí chorobného návyku nebo psychických změn nebezpečných pro společnost a jsou uvedeny v seznamu těchto látek.

Problémy spojené s drogami, resp. OPL³ lze rozdělit na primární a sekundární. Mezi ty primární se řadí následky vyplývající z užívání OPL, jakými jsou psychická a fyzická závislost, snížený rozvoj osobnosti a problémy v citové a emoční složce osobnosti. Sekundární jsou např. vznik ilegálního obchodu s OPL, náklady na fungování trestněprávního systému, prostituce, kriminalita aj. (van Dijk, 1993).

Kriminalita je s OPL velmi úzce spjata. Obecně je kriminalita definována jako výskyt chování, které je v dané společnosti považováno za trestné. Jedná se o trestné činy, které se ve společnosti vyskytly, nebo vyskytují (Fischer, Škoda, 2009). Tato definice vystihuje to, že co může být považováno v určité společnosti za trestný čin, tak může být jinde legální a naopak. A také samozřejmě to, že po určité právní úpravě, co dříve za trestný čin považováno nebylo, být nyní trestné může a naopak (příkladem je např. trestný čin přechování OPL pro vlastní potřebu).

Válková a Kuchta (2012) uvádějí, že výzkumy naznačují těsný vztah mezi užíváním OPL a kriminálním chováním. V našich podmínkách doznala drogová scéna otevřením hranic po sametové revoluci značných změn. Zejména v souvislosti s geografickou polohou našeho státu se u nás rozšířil nelegální průvoz OPL. Také distribuce a výroba OPL u nás prudce po roce 1989 vzrostla. Chmelík (1999) k tomu dodává, že po roce 1989 dochází v České republice k výraznému nárůstu užívání OPL. Za jednu z příčin nárůstu uživatelů bylo považováno ukládání poměrně mírných trestů za DTČ. Proto došlo v tomto období k několika

¹ Světová zdravotnická organizace je agentura Organizace spojených národů. Je koordinační autoritou v mezinárodním veřejném zdraví.

² S účinností od 1. ledna 2014 je seznam návykových látek obsažen nikoliv v přílohách zák. č. 167/1998 Sb., o návykových látkách (jak tomu bylo v letech 1999-2013), ale v nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek.

³ Trestní zákoník pojem droga neupravuje. Užívá termín návyková látka, ve SPTČ podle §283 až §286 se užívá pojmu OPL a v §287 pojmu jiná návyková látka než alkohol. Dle §130 nTZ se návykovou látkou rozumí alkohol, omamné a psychotropní látky a ostatní látky, které jsou způsobitelné nepříznivě ovlivnit psychiku člověka, jeho ovládací či rozpoznávací schopnosti, nebo sociální chování.

novelám, kterými se stát snaží kriminalitu včetně té drogové regulovat tak (derogace sTZ), aby její negativní dopady byly pro společnost co možná nejmenší.

Zjistit, jak se tyto legislativní úpravy projevují v praxi, je naprosto nezbytnou zpětnou vazbou, která může zákonodárcům ukázat cestu pro další postup. Protože k čemu by bylo přijímání nových zákonů, aniž bychom zjistili jejich praktické působení ve společnosti (Vůjtěch a kol., 2000). Takto např. zareagoval svým výzkumem (Projekt analýzy dopadů novelizace drogové legislativy v ČR) Zábranský (2001), který mapoval důsledky zavedení novely zákona č. 112/1998 Sb., a na jeho závěry zareagovala vláda svým usnesením č. 1177/01, kterým ukládá legislativní rozlišení drog podle míry jejich zdravotní a společenské nebezpečnosti.

V posledních letech jsme svědky řady diskuzí, jakou měrou pomocí legislativních norem vůbec snižovat dostupnost – tzn. nabídku a s ní související poptávku po OPL. Posuzují se zejména aspekty jako škodlivost jednotlivých OPL, jak jsou jednotlivá jednání uvedena ve skutkových podstatách trestných činů v souvislosti s manipulací OPL škodlivá pro společnost (např. nedovolená výroba, či nabízení OPL je posuzováno jako pro společnost nebezpečnější jednání než např. přechovávání OPL pro vlastní potřebu) a také jakých opatření vůči pachatelům této trestné činnosti použít, aby bylo dosaženo účelu trestu (Trávníčková a Zeman, 2007). Přijímání novel skutkových podstat DTČ (jejichž cílem je snižování dostupnosti a užívání OPL v České republice formou trestního postihu) je v současnosti vnímáno až jako ta nejzazší forma snižování celospolečensky negativních důsledků v souvislosti s drogami, jedná se o tzv. zásadu ultima ratio. V protidrogové politice je tato koncepce označována jako represivní.

Na první místo je řazena odborníky, co se týče snižování nabídky a poptávky po OPL, tzv. terapeutická koncepce. Bém & Kalina (2003) popisují, že primární prevence usiluje o to, aby se potenciální spotřebitel nestal skutečným spotřebitelem, tj. aby OPL takový jedinec vůbec nekonzumoval. Dále Kalina a kol. (2003) uvádí, že pro drogové strategie zaměřené na snižování nabídky a poptávky u uživatelů OPL je jedním z nejvhodnějších realizačních nástrojů léčba. Drogová závislost je posuzována podle MKN-10⁴ jako nemoc a proto se závislý jedinec musí léčit (jedná se o tzv. sekundární prevenci). Třetím pilířem terapeutické koncepce je tzv. harm reduction, kdy např. terénní pracovníci se snaží výměnou injekčního materiálu zamezit šíření infekčních nemocí mezi intravenózními uživateli. Princip harm reduction spočívá ve snižování poškození OPL u uživatelů, kteří nejsou motivováni k léčbě.

Ačkoliv na téma drogové kriminality již byly psány různé odborné publikace (např. Trávníčková, Zeman, 2007 – Možnosti trestní justice v protidrogové politice I., či Zeman, 2011 – Vybrané aspekty drogové problematiky z pohledu občanů), které se tímto fenoménem v České republice zabývají, tak jsem v relevantních zdrojích doposud vydané literatury

⁴ Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů.

nedohledal žádnou studii, která by se zabývala porovnáním drogové kriminality před a po změně trestního zákoníku a proto jsem si vybral toto téma pro svou bakalářskou práci.

Chtěl bych se zmínit, že z etických důvodů ve své práci používám výhradně anonymizovaná data z oficiálních zdrojů literatury (Výroční zprávy o stavu ve věcech drog a ročenky Ministerstva spravedlnosti), tudíž nemůže být žádným způsobem ohrožena ochrana osobních údajů jakéhokoliv z pachatelů trestné činnosti.

1 Legislativní vývoj tzv. drogových trestných činů

„Jistě moudrým bývá sáhnutí do minulých časů, chceme – li popisovat jev současný“ (Grumlík, 1998).

Tuto větu jsem použil proto, že velice přesně vystihuje to, proč budu popisovat jednotlivé legislativní úpravy, které postupně vedly do právní podoby upravující trestnou činnost související s drogovou kriminalitou v dnešní době a proč jsem tedy zařadil tuto kapitolu do bakalářské práce.

Prvním zákonem zabývajícím se drogovou kriminalitou na našem území byl zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, který mimo jiné upravoval trestní postih za porušení předpisů týkajících se nakládání s léčivými a jedy. Za trestný čin byl podle § 354 tohoto zákona považován neoprávněný prodej léčiv vnitřních i zevních, nedbalost v chování a oddělení jedu (§ 368), zanedbání dohledu nad jedovatou látkou (§ 370) (Gajdošíková, 2001).

V souvislosti s podáváním OPL byly v tehdejší době za tyto trestné činy udělovány poměrně velmi mírné tresty odnětí svobody. Dle § 337, kdy se jednalo o trestný čin tzv. užívání odvaru z makovic při dětech, hrozil trest odnětí svobody pouze v případě těžkého ublížení na těle, či usmrcení v maximální výši 1 roku. Trestného činu se dopouštěl také ten, kdo provozoval lékařství, či ranhojičství bez povolení, kdy se kladl důraz na to, že tato osoba používala éterových par, tzn. dopouštěla se narkotizování podle § 343 (Gajdošíková, 2001).

Za zmínku jistě stojí fakt, že nebylo za trestné považováno užívání OPL, ale např. ani jejich držení, což je z dnešního hlediska (stejně jako u výše trestů) dle mého názoru poměrně překvapivé zjištění, za trestnou byla považována pouze distribuce OPL.

Je zajímavé, že právní úprava v ČSR (zákon č. 128/1923 Sb.) tehdy definovala nelegální obchod s drogami pouze jako přestupek a tomu odpovídala i výše trestu, která činila 20.000Kč a v případě, že peníze nebylo možné od dotyčného získat, trestal se odnětím svobody na 3 měsíce. Tyto nízké tresty byly příčinou neefektivního postihu překupníků a distributorů s OPL. V roce 1938 byl přijat zákon č. 29/1938 Sb., v němž byly zahrnuty mezinárodní úmluvy z let 1912, 1925 a 1931⁵ (Hruška, 2009).

Tento zákon již určoval jednotlivé trestné činy podobně jako současná právní úprava, což znamená, že jím poprvé na našem území byla jasně definována protidrogová politika. OPL se musely zapisovat do zvláštních registrů, lékárny musely v těchto registrech zaznamenávat drogy vydané na lékařský předpis. Na základě tohoto zákona a díky činnosti policejních složek proti ilegálnímu obchodu s drogami se uvádí, že se před začátkem 2. světové války podařilo výrazně snížit počty osob zneužívajících drogy v tehdejší ČSR (Gajdošíková, 2001)

⁵ 1912 – Haagská konvence – výroba a obchod s opiáty omezeny pouze pro lékařské účely. 1925 – Ženevská konvence – jednotlivé vlády se zavázaly podávat roční statistická hlášení výroby opiátů a jejich zpracování. 1931 – Ženevská konvence – omezení světové výroby omamných látek.

Dle § 19 odstavce 1 tohoto zákona trestal úmyslné vyrobení OPL, přípravu, zpracovávání, přechovávání, prodej, uvedení do oběhu, nabídku, dovoz či vývoz. Pachateli v takovém případě hrozil trest odnětí svobody od 3 měsíců do 3 let a peněžitý trest od 5.000 do 50.000Kč, pokud byl tento čin spáchán ve větším rozsahu, mohl být pachatel odsouzen na 1-5 let, peněžitý trest od 10.000 do 100.000 Kč. Ve 2. odstavci tohoto paragrafu mohl dostat trest odnětí svobody od 1 měsíce do 1 roku, či peněžitý trest do výše 5.000Kč ten, kdo vyrobil, opatřil si, nebo přechovával předmět, či nástroj, který sloužil k výrobě, či přípravě OPL (Štablová, 2005).

V roce 1950 byl přijat trestní zákon č. 86/1950 Sb., který navazoval na předchozí zákon z roku 1938. Drogové trestné činy byly upraveny v § 197 a § 198 – nedovolená výroba a držení omamných prostředků a jedů. Subjekt trestného činu, tedy pachatel, který bez povolení vyrobil, dovezl, vyvezl, opatřil, či přechovával omamné prostředky, či jedy, mohl být odsouzen až na 3 roky. Na 5 let mohl být odsouzen ten, kdo se tohoto činu dopustil ve značném rozsahu, výdělečně, způsobil jím smrt jiné osoby, nebo těžkou újmu na zdraví více lidí. V § 198 cit. zákona je uvedeno, že trestem odnětí svobody až na 2 roky může být odsouzen ten, kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří, či přechovává předmět k neoprávněné výrobě omamných prostředků, nebo jedů (Púry, Sotolář, Šámal, 1999).

Ministr spravedlnosti měl za povinnost vydat prováděcí předpis, ve kterém by bylo stanoveno, která látka bude patřit na seznam omamných prostředků a jedů dle Nařízení ministra spravedlnosti č. 119/1950 Sb. a č. 54/1955 Sb. Tento seznam byl tehdy dělen podle míry nebezpečí návyku, dále podle duševních změn a nakonec podle rizik zneužití (Gajdošíková, 2001)

2 nTZ a drogové trestné činy vs. sTZ a drogové trestné činy

V této kapitole podrobně popíši úpravy skutkových podstat týkající se DTČ - to znamená tzv. primární drogové kriminality. Primární drogová kriminalita je v evropském kontextu (tzn. v rámci klasifikace navrhované Evropským monitorovacím střediskem pro drogy a drogovou závislost) chápána jako trestná činnost proti drogovým zákonům (Carpentier, 2007). Kromě primární drogové kriminality rozlišujeme v ČR také drogovou kriminalitu v širším kontextu (tzv. sekundární drogovou kriminalitu). Jedná se o trestné činy spáchané pod vlivem OPL, nebo v důsledku jejího aktivního či chronického užívání, nebo trestné činy páchané za účelem získání drogy (zejména jde o majetkovou trestnou činnost a násilnou trestnou činnost).

Válková, Kuchta a kol. (2012) uvádí, že:

a) do trestných činů za účelem získání tzv. nealkoholové drogy, či získání finančních prostředků k obstarání drogy nejčastěji patří majetkové delikty, jako jsou krádeže vloupáním, loupeže, nebo podvody. U těchto případů bývá objasněna souvislost mezi trestnou činností a zneužíváním drog velmi malá. Při odhalování takové trestné činnosti nemají pachatelé zájem, aby sdělovali skutečné motivy páchaní těchto činů.

b) Do trestných činů páchaných pod vlivem drogy, jak v době akutní intoxikace, či abstinenčního syndromu patří trestný čin výtržnictví dle § 358, násilí proti skupině obyvatelstva a jednotlivci § 352, 353, ublížení na zdraví §145-148, vydírání §175, znásilnění a pohlavní zneužívání §185, 186, ohrožování mravní výchovy mládeže § 201. Také zde je prokazování souvislosti mezi zneužíváním drog a kriminalitou velice obtížné, bavíme – li se o nealkoholových drogách, neboť užití drog je na pachateli méně zjevné, než u alkoholu a také použití diagnostických metod na odhalení drogy v organismu je náročnější.

Dále rozlišujeme trestnou činnost páchanou v souvislosti s alkoholem.

a) Jedná se o trestné činy, u kterých je konzumace, nebo opatřování alkoholu, za okolností uvedených zákonem, znakem skutkové podstaty, patří sem trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 a trestný čin podání alkoholu dítěti - § 204.

b) Trestné činy spáchané v opilosti, kde alkohol působí na odstraňování sociálních a morálních zábran. Zatímco u trestné činnosti páchané pod vlivem nealkoholových drog neexistuje jasný důkaz, že by intoxikace drogou zvyšovala sklon k nelegálnímu jednání, tzn. že k danému činu nedošlo vlivem jiného faktoru (např. nedostatkem financí), vliv alkoholu na níže popsanou trestnou činnost je rozhodujícím faktorem pro dané trestní jednání.

Pod vlivem alkoholu jsou nejčastěji páchany:

a) *verbální trestné činy - jako např.: násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci dle § 352, nebezpečné vyhrožování § 353, výtržnictví § 358 – zejména nadávky a urážky na veřejnosti, znečišťování veřejných prostranství, poškozování cizího majetku a rušení nočního klidu*

b) *sexuální trestné činy – znásilnění dle § 185*

c) *trestné činy proti životu a zdraví – vražda dle § 140, ublížení na zdraví dle § 145 až 148, rvačka dle § 158*

d) *nedbalostní trestné činy – trestný čin obecného ohrožení z nedbalosti dle § 273, nedbalostní ublížení na zdraví dle § 143, 147 a 148*

Poznámka: Paragrafy jsou číslovány podle sTZ

Štefunková (2011) uvádí, že hlavním účelem postihu neoprávněného nakládání s OPL prostřednictvím trestního práva je působit na stranu nabídky a snížit tak dostupnost drog (trestní represe). Úprava skutkových podstat jednotlivých trestných činů vychází z předpokladu, že jde o jednání natolik pro společnost škodlivá, že nelze proti nim použít prostředky mírnější povahy.

sTZ prošel za tak dlouhou dobu, co byl účinný (od 1. 1. 1962 až do 31. 12. 2009) řadou novelizací, které se týkaly i primární drogové kriminality, i když skutkové podstaty těchto trestných činů zůstaly až do počátku 90. let beze změny. Právě po roce 1989 v souvislosti se změnou politického systému směřovaly právní úpravy týkající se drogové kriminality k upřesnění a doplnění skutkových podstat trestných činů a ke zpřísnění trestů zejména za organizovanou činnost v oblasti výroby a distribuce drog (Trávníčková, Zeman, 2007).

Cílem této 2. kapitoly teoretické části této práce je popsat změny, které vedly k definitivní podobně skutkových podstat jednotlivých drogových trestných činů. Ačkoliv skutkové podstaty do značné míry vycházejí z podoby dle sTZ, tak přesto v nTZ došlo k několika změnám. Jak uvádí Mravčík (2009) zejména byly zpřesněny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby nebo druhu a výše trestů. Nejen že došlo ke změnám ve formulaci skutkových podstat těchto trestných činů, ale do nového trestního zákoníku se promítla i změna koncepce trestního práva hmotného, kde došlo ke změně materiálního pojetí trestného činu ve formální pojetí⁶.

K této problematice se vyjádřilo mnoho právních expertů, např. Pipek (2004) uvádí, že ve formálním pojetí je kladen důraz na zákonné vymezení přesných skutkových podstat trestných činů, zatímco v materiálním pojetí je na prvním místě zdůrazňována společenská nebezpečnost trestného činu, kdy stupeň nebezpečnosti pro společnost byl chápán

⁶ Jak uvádí Zeman, Gajdošíková (2010) v dosavadním materiálním pojetí trestného činu byl takový čin trestný, pokud byly jeho znaky uvedeny v trestním zákoně a takový čin vykazoval stupeň nebezpečnosti pro společnost vyšší než nepatrný. V takovém případě se soudy mohly řídit i jinými aspekty než jen znaky skutkové podstaty trestného činu. Formální pojetí trestného činu se liší tím, že za protiprávní je považován čin, který trestní zákon označuje jako trestný a vykazuje znaky uvedené v zákoně bez ohledu na společenskou nebezpečnost takového činu.

z politického a ideologického hlediska a jako takový nemá v liberálním trestním právu své místo a Šámal (2007) k tomu dodává, že formální pojetí trestného činu lépe reflektuje oddělení zákonodárné moci od soudní, neboť soudům ponechává posuzování toho, zda jsou jednáním pachatele naplněny znaky trestného činu.

2.1 Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů - § 187 stZ

Pachatel tohoto trestného činu spáchaného podle 1. odstavce byl trestán za stejné jednání (tedy bez povolení vyrobil, dovezl, vyvezl, opatřil, či přechovával omamné prostředky, či jedy) jako v § 197 trestního zákona z roku 1950, s tím rozdílem, že mohl být potrestán vícero tresty – trest odnětí svobody až na 2 roky (zde byla trestní sazba o 1 rok snížena), nebo nápravné opatření, či peněžitý trest. Ve 2. odstavci byla trestní sazba zvýšena od 2 až do 8 let trestu odnětí svobody, pokud pachatel tento trestný čin spáchal jako člen organizované skupiny, získal jím značný prospěch, nebo způsobil újmu na zdraví více osob, či smrt.

Výrazná změna u tohoto trestného činu nastala s účinností od 1. 7. 1990, kdy byla novelou trestního zákona provedenou zákonem č. 175/1990 Sb. upravena jeho skutková podstata tak, že se nevztahovala jen na omamné látky a jedy, ale i na psychotropní látky. Touto novelou přestal být trestán ten, kdo přechovával omamnou a psychotropní látku, či jed pro sebe, ale trestné bylo toto jednání v případě, že taková látka byla přechovávána pro jiného. Teryngel (1996) uvádí, že novela jednoznačně stanovila beztrestnost opatření a držení drogy pro vlastní potřebu, přičemž se vycházelo z praktických zkušeností, že trestnost osob závislých na droze se míjí účinkem, neboť drogová závislost se nedá trestem léčit. Tento liberální přístup byl postupně v 90. letech přehodnocován, také z důvodu problematického dokazování u drogových dealerů, u kterých muselo být jasně prokázáno, aby mohli být trestně stíháni, že drogu přechovávají pro jiného a nemají ji jen pro vlastní potřebu. Touto problematikou se budu podrobněji zabývat v kapitole 2.2.2.

Dále byly upraveny okolnosti, které podmiňovaly použití vyšší trestní sazby v jednotlivých odstavcích tohoto trestného činu. V 1. odstavci se horní sazba opět o 1 rok zvýšila (opět až 3 roky), ve 2. odstavci byla trestní sazba stanovena na 2 – 10 let. Zde se setkáváme se znakem „většího rozsahu“. Musí jednat o množství, které značně přesahuje denní spotřebu a je tak velké, že může potenciálně při užití ohrozit na zdraví, či životě větší počet osob. Byl zaveden i 3. odstavec, který stanovoval trest odnětí svobody od 8 do 15 let u pachatele, který tímto trestným činem způsobil těžkou újmu na zdraví více osob, či smrt, anebo páchal trestný čin v organizované skupině působící ve více státech.

Takto vydržela podoba tohoto trestného činu až do 1. 7. 1998, kdy vstoupila v účinnost novela č. 112/1998 Sb., která rozšiřovala skutkovou podstatu tohoto trestného činu o nabízení, zprostředkování a prodej drogy a také se trestnost začala vztahovat i na přípravky obsahující OPL a prekursory. Další změnou bylo zvýšení trestní sazby u 1. odstavce až na 5

let a rozdělení 3. odstavce na 2 podle závažnosti jednání pachatele. Z jednotlivých druhů trestů byl zrušen peněžitý trest, takže jedinou formou trestu u tohoto trestného činu byl trest odnětí svobody.

Znění trestného činu dle § 187 sTZ:

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo ve větším rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší než osmnáct let.

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch,

b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší patnácti let, nebo

c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví více osob nebo smrt,

b) získá-li takovým činem prospěch velkého rozsahu, nebo

c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech

Znění trestného činu dle § 283 nTZ:

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden

rok nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny

b) ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán

c) ve značném rozsahu, nebo

d) ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch

c) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu, nebo

d) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo

c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

5) Příprava je trestná.

2.1.1 Nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a s jedy § 283 nTZ

Základní skutková podstata je prakticky shodná jako ve sTZ dle ustanovení § 187 (viz. kapitola 2.1.), jedinou změnou, resp. dodatkem je, že kromě trestu odnětí svobody lze opět uložit i peněžitý trest, který byl v předchozí právní úpravě zrušen.

U všech kvalifikovaných skutkových podstat je kromě trestu odnětí svobody možné uložit i trest propadnutí majetku a ve 4. odstavci je zvýšena horní sazba trestu odnětí svobody z 15 až na 18 let, dále je trestná i příprava takového činu. Mravčík (2007) uvádí, že změny se týkají zvláště přitěžujících okolností u kvalifikovaných skutkových podstat, kdy ohledně získání značného, či prospěchu velkého rozsahu nebude třeba samotné získání takového prospěchu, ale postačí prokázání takového úmyslu, který bude možno dovodit z množství OPL. Také dochází ke zpřísnění trestní sazby u pachatelů, kteří se tohoto trestného činu dopouštějí opakovaně (tzn. byli za něj v posledních 3 letech odsouzeni, či potrestáni) mohou být odsouzeni na 2 – 10 let (v předchozí právní úpravě jen na 1 – 5 let). Tato změna může mít významný dopad např. na dealery OPL, na výrobce pervitinu vyrábějících pervitin podomácku, přičemž tyto osoby jsou obvykle problémovými uživateli drog (Mravčík, 2009).

Jak konkrétně se projeví formální pojetí trestného činu je názorně vidět na §283, kdy Zeman, Gajdošíková (2010) uvádí, že k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, se přihlédne v případě, že pro svou závažnost zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Soudy tak mohly případy nižší závažnosti, které by však díky existenci okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby naplňovaly kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu, posoudit podle základní skutkové podstaty a uložit tak mírnější trest. Podle nového trestního zákona však taková varianta nebude možná a čin bude muset být posuzován podle takové skutkové podstaty, kterou naplňuje.

Podle sTZ byl u kvalifikovaných skutkových podstat trestných činů § 187 odst. 2 písm. a) sTZ, § 187a odst. 2) sTZ, § 188 odst. 2 písm. a) sTZ uveden znak, díky němuž mohla být použita vyšší trestní sazba. Tento znak spočíval v tom, že pachatel spáchal trestný čin ve větším rozsahu (viz. kapitola 2. 1., 2. 2., 2. 3.). Kromě tohoto znaku zavádí nTZ dále pojmy jako je „značný“ a „velký rozsah“. Tukinská (2010) ve svém článku kritizuje tyto pojmy, protože dle jejího názoru nejsou legálně definované a tím pádem nemůže ani dojít k odstranění nejednotného postupu orgánů činných v trestním řízení.

Šámal (2010) sice v trestním zákoníku tyto pojmy definuje, ale zároveň v něm odkazuje na vládní nařízení a uvádí, že k naplnění znaku „*velkého rozsahu*“ dojde v případě, že se bude jednat o množství podstatně převyšující množství větší než malé, které bude určeno vládním nařízením. A dále v naprostém rozporu s tím, co tvrdí Tukinská, Šámal v komentáři k § 289 nTZ píše, že vládním nařízením bylo reagováno na potřeby praxe, kdy se obtížně sjednocoval postup orgánů činných v trestním řízení. Nejvyšší soud ČR však později jasně vymezil „*větší rozsah*“ tak, že jej stanovil jako dvacetinásobek množství většího než malého dle nařízení vlády a „*značný rozsah*“ jako dvacetinásobek „*většího rozsahu*“.

Vládním nařízením⁷ bylo stanoveno, co se u OPL, přípravků je obsahujících a jedů považuje za množství větší než malé a tím se odstraňuje nejednotnost orgánů činných v trestním řízení při výkladu tohoto pojmu. Tukinská (2010) dále ve své analýze kritizuje fakt, že důležité znaky trestného činu, jakým bezesporu množství látky větší než malé je, by měly být obsaženy v trestním zákoně a ne určeny pouze vládním nařízením. Dále se pozastavuje nad tím, jak je možné, že u OPL byly stanoveny konkrétní hodnoty⁸, zatímco u jedů v příloze 1 nařízení vlády č. 467/2009 nebyly tyto přijaty, za množství větší než malé se u jedů považuje takové množství jedu, které může po jednorázovém nebo opakovaném podání způsobit poškození zdraví. Jak uvádí Zeman (2009) množství větší než malé se stanoví tak, že při zadržení určité látky musí tato dosahovat určitého kvantitativního množství (hmotnosti), načež musí tato látka obsahovat určité množství účinné látky ve zkoumaném vzorku, které se stanoví kvalitativní analýzou. Takže k naplnění znaku skutkové podstaty množství větší než malé je třeba, aby zajištěný vzorek drogy dosahoval určité minimální hmotnosti a také aby určité minimální hmotnosti dosahovala účinná látka v daném vzorku. Jednotlivé hodnoty množství většího než malého u různých druhů OPL berou v potaz toxicitu a návykovost jednotlivých látek, aktuální situaci co se týče jejich užívání a pořizování uživateli, jejich rozdílnou závažnost a prospěch pro dealery a výrobce. V důvodové zprávě se uvádí, že hodnoty množství většího než malého u jednotlivých drog jsou stanoveny na základě poznatků z praxe a odborných vyjádření expertů na problematiku OPL.

2.2 Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů - § 187a) sTZ

Zavedení tohoto trestného činu do sTZ bylo nejpodstatnější změnou, kterou přinesla novela č. 112/1998 Sb.⁹, trestá se jím přechovávání OPL a jedů pro vlastní potřebu.

Púry, Sotolář, Šámal (1999) uvádějí tyto dopady změny trestního zákona a to sice z negativního hlediska: jde o nárůst kriminality, který je vyvolán zavedením trestnosti přechovávání drogy pro vlastní potřebu (s tím je spojeno větší zatížení orgánů činných v trestním řízení). Dále jde o zvýšené zatížení psychiatrických léčen, které poskytují protitoxikomanickou léčbu formou ochranného léčení, které je nařízeno jako součást trestu, nebo jako jeho alternativa. A v neposlední řadě rozšířit činnost probační a mediační služby

⁷ Dne 28. 12. 2009 bylo ve sbírce zákonů uveřejněno nařízení vlády č. 467/2009 ze dne 14. 12. 2009, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u OPL, přípravků je obsahujících a jedů. Toto nařízení nabylo účinnosti dne 1. 1. 2010. Toto nařízení bylo novelizováno v listopadu 2011 s účinností od 5. ledna 2012. Došlo ke kvantifikaci množství většího než malého u dalších látek, u kterých nebylo vyjádřeno v důsledku rozšíření seznamu látek v zákoně č. 167/1998 Sb. o návykových látkách (novela tohoto zákona nabyla účinnosti 22. dubna 2011, seznam byl rozšířen o 33 látek) (Mravčík, 2011).

⁸ Uvedeny v příloze 2 k nařízení vlády č. 467/2009. Nálezem Ústavního soudu publikovaným ve Sbírce zákonů pod č. 259/2013Sb. bylo toto nařízení vlády (§2 a příloha č.2) zrušeno k 28.8. 2013. Na to Nejvyšší soud ČR vydal usnesení pod sp. zn. Tejn 301/2013 ze dne 13.3. 2014, které stanoví množství větší než malé pro jednotlivé druhy OPL.

⁹ S účinností od 1. 7. 1998 byly touto novelou upraveny skutkové podstaty trestných činů dle § 187, §188, 188a a od 1.1 1999 nabyla účinnosti novela skutkové podstaty trestného činu dle §187a.

jako rozšíření alternativ k potrestání (tato služba se tedy zaměřuje na výkon trestů, které nejsou spojeny s odnětím svobody).

Znění trestného činu dle § 187a sTZ:

(1) Kdo bez povolení přechovává omamnou nebo psychotropní látku nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve větším rozsahu.

Znění trestného činu dle § 284 nTZ:

(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty¹⁰.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětí svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

¹⁰ I když trestní zákon za některý trestný čin nestanoví určitý trest, tak je možné ho pachateli uložit. Jedná se např. o domácí vězení, obecně prospěšné práce, peněžitý trest, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, vyhoštění a zákaz pobytu.

2.2.1 Přechovávání OPL a jedu § 284 nTZ

V kapitole 2. 2. jsem se zmínil, že zavedení § 187a, podle kterého je přechování OPL a jedů pro vlastní potřebu trestné, je nejpodstatnější změnou novelizace trestního zákona v souvislosti s drogovou kriminalitou. V návaznosti na tuto novelu byl proveden výzkum „Projekt analýzy dopadů novelizace drogové legislativy“. Zábranský, et al. (2001) dospěl ve své studii k závěrům, ve kterých uvádí, že zavedení trestnosti držení drog pro vlastní potřebu bylo ekonomicky nevýhodné, stejně tak jako nerozlišení jednotlivých nelegálních drog zákonem. Na výsledky tohoto výzkumu zareagovala vláda usnesením č. 1177/01, ve kterém ukládá legislativní rozlišení drog podle míry jejich zdravotní a společenské nebezpečnosti (Zeman, Gajdošíková 2010). V důvodové zprávě k tomuto trestnému činu se uvádí, že novelou bylo realizováno praxí požadované rozdělení OPL. Toto rozdělení je nejpodstatnější změnou oproti předchozí právní úpravě, konkrétně spočívá v tom, že pachatelé, kteří přechovávají konopnou drogu, jsou sankcionováni dle 1. odstavce tohoto trestného činu, zatímco pachatelé, kteří přechovávají jakoukoliv jinou než konopnou drogu dle 2. odstavce. K odlišení konopných látek do základní podstaty došlo z důvodu liberálnějšího posuzování přechování těchto látek pro vlastní potřebu, kdy spousta lidí tyto látky používá např. k léčebným účelům a přechovávání ostatních OPL pro vlastní potřebu je posuzováno přísněji z důvodu větší společenské nebezpečnosti těchto látek (např. vyšší riziko závislosti). Ve 3. a 4. odstavci jsou uvedeny pojmy „*větší a značný rozsah*“ (o nichž jsem se zmínil v předchozí kapitole).

2.2.2 Novela zákona č. 112/1998 Sb.

V kapitole 2.2 jsem uvedl, že nejpodstatnější změnou týkající se primární drogové kriminality, kterou přinesla novela zákona č. 112/1998Sb., bylo uzákonění trestnosti držení drog pro vlastní potřebu dle § 187a. Ještě předtím než k tomuto uzákonění došlo, tak toto téma vyvolalo v řadách odborné veřejnosti mnoho debat. Hlavním účelem této kapitoly teda bude uvést jednotlivé argumenty hodnotící problematiku trestnosti držení drog pro vlastní potřebu, ať už hovořící pro, či proti zavedení trestnosti daného činu.

Šturma (1996) velice pěkně popisuje důvody hovořící pro legalizaci drog, kdy hlavním označuje neefektivnost stávajícího systému kontroly drog. Ale zároveň (a tento názor naprosto sdílím) velice logicky tvrdí, že je třeba hledat příčiny nízké efektivity právní regulace a nikoliv ji rušit s odůvodněním, že právní zákazy, jež jsou neúčinné, vedly ke zhoršení drogové situace.

Jedním z nejvýznamnějších argumentů zastánců zavedení trestnosti držení drog pro vlastní potřebu byl fakt, že Česká republika ačkoliv přistoupila ke všem mezinárodním úmlouvám¹¹, které se týkají problematiky omamných a psychotropních látek a obchodu s nimi,

¹¹ Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961, úmluva o psychotropních látkách z roku 1971, úmluva organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s OPL z roku 1988. Tyto úmluvy tvoří v současné době základy mezinárodního systému kontroly drog

tak v našem právním řádu nejsou závazky, které z těchto úmluv vyplývají, dostatečným způsobem promítnuty.

Podle Úmluvy z roku 1961 (ve znění článku 36 odst. 1 písm. a)) je stanoveno, že se smluvní státy zavázaly učinit opatření, dle kterých je za trestný čin považována držba ve smyslu jakéhokoliv držení drogy bez ohledu na to, komu nebo k čemu je určena.

Budina (1995) uvádí, že úmluva OSN z roku 1988 specificky zavazuje státy k trestnímu stíhání prodeje a držení OPL pro osobní potřebu. Legislativní normy v České republice a mezinárodní dohody přijaté v této oblasti jsou tudíž v rozporu, hlavním problémem je zejména držení OPL v jakémkoliv množství i pro vlastní potřebu. Ve 3. článku odstavci 2. úmluvy z roku 1988 se píše, že musí být inkriminováno, pokud jsou vykonávány úmyslně přechovávání, získávání, nebo pěstování jakýchkoli OPL pro osobní potřebu. Pikna (1997) k tomuto dodává, že státy mají možnost, aby takové jednání nebylo považováno za závažný trestný čin, a dokonce za ně mohou stanovit místo trestního stíhání opatření pro léčbu, či pouhé napomenutí, nebo administrativní opatření zejména u osob drogově závislých.

Též Pikna (1996) píše, že legalizace drog byla jednoznačně odmítnuta ve zprávě z roku 1992 Mezinárodní kontrolní radou pro drogy OSN a proto naše právní úprava, která umožňuje beztrestnost držení drogy pro vlastní potřebu je v Evropě ojedinělá. A Šturma (1996) dodává, že mezinárodními závazky je dán rámeček, ve kterém se smluvně vázané státy musejí pohybovat a tím pádem je případná legalizace vyloučena, zákony jednotlivých států se liší v tom, jaké množství držení drog pro vlastní potřebu je tolerováno.

V důvodové zprávě k návrhu novely trestního zákona z roku 1997 se píše, že díky tomu, že není uzákoněna trestnost držení drog pro vlastní potřebu, tak v České republice je příznivé prostředí pro konzumaci drog, tudíž vzrůstající spotřebu drog a s ní spojenou drogovou kriminalitu. Zavedením skutkové podstaty nedovoleného přechovávání OPL, nebo jedů i jen pro vlastní potřebu by došlo k souladu naší trestně právní úpravy s mezinárodními úmluvami. Spoluautor výše zmíněné důvodové zprávy poslanec Severa oponoval kritikům předkládané novely tím, že samotná konzumace drog by neměla být pokládána za trestnou, za trestné by mělo být považováno získávání a držení drogy. Ovšem samotný fakt, že uživatel si nemůže OPL aplikovat, aniž ji předtím držel, předchozí argument o netrestnosti konzumace a trestnosti držení, je nelogický. Takže se domnívám, že pokud není trestná konzumace, tak by logicky nemělo být ani trestné držení OPL pro vlastní potřebu.

Jak uvádí Juráková (1999), poslanci novelou zákona vyjádřili svůj postoj k drogové problematice tím, že požadovali trestní postih uživatelů drog a podle ní je tento represivní návrh pouze populistickým krokem a snahou o zviditelnění se v očích veřejnosti. Drogový problém je prý řešen jen v trestněprávní rovině, ale zcela byly opomenuty sociální, zdravotní a ekonomické aspekty tohoto problému. Juráková dále píše, že u osob závislých na OPL by mělo v co nejširší míře být využíváno místo represe např. ochranného léčení, ale na obranu politiků musím zmínit, že v důvodové zprávě je uvedeno: „*Návrh rovněž nebrání možnosti např. upuštění od potrestání a uložení ochranného léčení.*“ Podle Heina (1999) je patrné

rozdělení v otázce kriminalizace držení drog pro vlastní potřebu na 2 radikální tábory. Ti, kteří jsou absolutními zastánci legalizace držení drog pro vlastní potřebu a na ty, kteří jsou pravým opakem.

Dalším argumentem pro zavedení trestnosti držení OPL pro vlastní potřebu uváděným v důvodové zprávě je: „*odstranění důkazní nouze při trestním stíhání nedovoleného obchodování s drogami*“. Tento argument ovšem vůbec nebere v úvahu fakt, že objektem trestní represe se tak stávají především samotní uživatelé, i když prvotně mělo být zavedení trestnosti držení OPL pro vlastní potřebu namířeno proti drogovým dealerům. Dále se v důvodové zprávě uvádí: „*ukazuje se, že drtivá většina osvětových, výchovných a podobných opatření se mívá účinkem. Vědomí rizika trestní sankce za samotné přechovávání drog naplní silně zanedbávanou preventivní funkci trestního práva v této oblasti*“.

Domnívám se, že tento argument je opět velice diskutabilní. Experimentuje se i ve státech, kde je nejpřísnější represe. Je totiž přirozené experimentovat ve věku, kdy mladí lidé hledají své místo ve společnosti a vymezují se proti zavedeným konvencím dospělých. Naproti tomu Pikna (1996) uvádí, že odpůrci legalizace tvrdí, že trestnost konzumace drog odrazuje potenciální uživatele od vyzkoušení a samotný fakt obtížnosti získání drogy ztěžuje přístup k drogám a má tak určitý bezpečnostně ochranný faktor.

Růžička (1999) uvádí, že má-li být trestní represe účinná, měla by být zaměřena především na ty, kteří drogy vyrábějí a obchodují s nimi a nikoliv na konzumenty drog. A Teryngel (1996) k tomu dodává, že ve finále by trestní represe nejvíce postihla konzumenty drog, neboť tam by bylo dokazování nejméně pracné a dalším negativem represivního postihu uživatelů drog je fakt, že by mohlo docházet ke zneužívání pravomoci represivních složek, např. fňgovaným podstrčením drogy. Z koncepce tzv. války proti drogám by se stala válka proti narkomanům, kdy by nešlo o represí uplatňovanou pouze vůči osobám na drogách závislým, ale také i na pouhé experimentátory

Jako jeden z nejlogičtějších argumentů, které jsou proti zavedení trestnosti držení drog pro vlastní potřebu, je dle mého názoru tvrzení, jež uvádí Juráková (1999), že toxikomanie je určitou formou sebepoškozování, které není ve smyslu trestního zákona považováno za trestný čin, neboť se k této formě chování člověk rozhodne na základě své vlastní vůle.

V tomto odstavci jsou popsány argumenty, s kterými se naprosto ztotožňuje i autor této práce. To znamená, že souhlasím s názorem, že trestní represe není účinnou sankcí proti uživatelům drog, ale jako nejúčinnější cestou vedoucí ke snížení drogové závislosti a s ní související kriminality je řešení zdravotních a sociálních důsledků závislosti. Hein (1999), říká, že daný konzument, který drogu kupuje, se naprosto vědomě podílí na obchodu s drogami a je neobjektivní, pokud se z takových lidí dělají nevinné oběti. Uživatel drog se proviňuje na obchodu s drogami stejně jako ten, kdo drogy vyrábí, nebo distribuuje. Ovšem druh trestu je třeba volit tak, aby bylo dosaženo jeho účelu, např. tak aby trestní represe byla zaměřena spíše k výchově a nastolení pozitivnějšího žebříčku hodnot, než je užívání drog.

Výkon trestu odnětí svobody nebude sám o sobě postačovat, aby odstranil příčinu spáchání trestného činu, kterou je závislost na drogách. Růžička (1999) se zamýšlí nad tím, proč je trestní postih za držení drog pro vlastní potřebu považován za nejvhodnější nástroj k potlačení konzumace drog. Trestnost držení drogy pro vlastní potřebu by nevyvolala tolik negativních reakcí, pokud by do trestního zákona byly zahrnuty další možnosti, jak zacházet s osobami odsouzenými za tento trestný čin. Jedná se např. o alternativní tresty, nebo řešení zdravotních důsledků ve zdravotnickém právu. Tyto možnosti jsou v návaznosti na novelu v našem právu uplatněny, avšak otázkou je, zda v dostatečném rozsahu. „ *Spolupráce a koordinace mezi trestním justičním systémem a sociální a zdravotní péčí je důležitým rysem účinné politiky pro snížení drogové závislosti a s tím související kriminality*“ (Pikna, 1996, s. 15).

Juráková (1999) uvádí, že závislost na drogách je nemoc a proto je třeba k uživatelům přistupovat jako k nemocným lidem a tudíž je léčit a nikoliv trestat. S tím se dá samozřejmě souhlasit, ovšem otázkou je, jak naložit s jedincem, který léčení odmítá. Ve článku 3 odstavci 4 písmena d) Úmluvy proti nedovolenému obchodu s OPL z roku 1988 je možné stanovit místo stíhání, či potrestání za trestný čin, který je takto označen v odst. 2 tohoto článku, opatření pro léčbu, které je v současnosti vnímáno jako moderní řešení, jehož konečným cílem je odchod uživatele z drogové scény. S drogově závislým jedincem by se mělo zacházet jako s nemocným, který se ovšem provinil proti zákonům a proti takovému je vhodné postupovat léčbou než trestem, k tomu je zapotřebí vytvořit zákonné prostředky. Zdůrazňuje i tu okolnost, že uživatelé budou žít ještě více v ilegalitě a jako uživatelé a tudíž držitelé drogy budou chápáni jako pachatelé trestné činnosti a tím pádem budou z obavy trestní sankce mnohem méně využívat služeb odborníků (lékařů, psychologů, terapeutů). Tato situace by vedla k používání nesterilních stříkaček a posléze k šíření nakažlivých chorob přenášených nitrožilní aplikací drogy. Dalším logickým tvrzením proti kriminalizaci držení drogy pro vlastní potřebu je fakt, že závislí uživatelé si opatřují drogu bez ohledu na důsledky svého jednání a pokud by byli trestně stíháni na svobodě, pak by pravděpodobně nadále užívali drogy a tudíž opět se dopouštěli trestné činnosti. A proto by museli být stíháni vazebně a to by zapříčinilo obrovský nápor na kapacitu věznic, které by nebyly schopny tolik osob přijmout.

Přes veškeré debaty byla novela přijata (viz kapitola 2.2) jako určitý kompromis původního poslancekého návrhu a následné vládní verze. Ve znění v jakém byla přijata, však nadále byla předmětem mnoha diskusí zejména při stanovování množství většího než malého. Zejména se jednalo o to, aby došlo ke sjednocení posuzování jednotlivých případů v soudní praxi. Púry, Sotolář, Šámal (1999) tvrdí, že existují 2 způsoby, jak lze vymezit vznik trestní odpovědnosti pro množství přechovávané drogy. První je paušální stanovení obecně nebezpečné hranice, po jejímž překročení je ohroženo zdraví každého průměrného držitele drogy a to bez ohledu na to, jaký účinek může mít toto množství drogy na osobu, u které byla droga nalezena. Druhou variantou, jak vymezit množství drogy, kterým je podmíněn vznik trestní odpovědnosti, je individuální přístup podle konkrétních okolností případu a osobnosti uživatele (tzn. stupni závislosti a míře tolerance).

Jak uvádí Fastner (1999) v teorii i praxi je stanoven konsensus, kdy musí jít o takové množství drogy, které znamená nebezpečí pro zdraví, nebo život člověka. Jenže problém je v tom, že za množství větší než malé se považuje takové množství, které přesahuje jednu denní dávku. Taková dávka je však u osob, které jsou na droze závislé, několikanásobně vyšší než u např. experimentátorů. Tím pádem by takový experimentátor byl trestně odpovědný za přechovávání množství drogy mnohonásobně nižšího, než na drogách závislý jedinec a to je v rozporu s ústavním principem rovnosti občanů před zákonem. Závislá osoba by se při držení většího než stanoveného množství drogy, které však odpovídá jeho denní potřebě, dopouštěla trestného činu, což by v podstatě znamenalo kriminalizaci užívání u těchto osob. Kloučková (2000) uvádí, že původně se vycházelo z toho, že nebude činěn rozdíl mezi pachateli, kteří jsou na návykových látkách závislí a kteří nikoliv. Tzn., že subjektem trestného činu je osoba přičetná a starší 15 let, bez jakéhokoliv dalšího rozlišení. Tento přístup v praxi není aplikovatelný, neboť jak jsem výše uváděl, tak by toxikoman v pokročilém stádiu závislosti mohl běžně denně užívat větší než zákonem stanovené množství OPL a musel by za to tudíž být trestně odpovědný.

Soudy aplikují v praxi ustanovení množství většího než malého tak, že množství OPL je třeba posuzovat individuálně, tedy přihlížejí k osobnosti uživatele. Hlavním kritériem je účinek OPL na zdraví a psychiku uživatele, toto by měl zkoumat znalec z oboru psychiatrie (Trávníčková, Zeman, 2007). Soudy se při stanovování množství většího než malého neřídily žádným obecně závazným právním předpisem, pouze byly stanoveny hodnoty množství většího než malého pro několik druhů v ČR nejčastěji užívaných drog interními předpisy policie a státního zastupitelství¹². Ačkoliv tyto hodnoty nejsou pro soudy nikterak závazné, soudy je využívaly pro výklad znaku skutkové podstaty dle § 187a (Zeman, 2009). A Šámal (2003) k tomu dodává, že tyto výše zmíněné hodnoty významně ovlivňují praxi, protože orgány činné v trestním řízení z nich vycházejí, neboť pojem „množství větší než malé“ je důležitý nejen pro stanovení spodní hranice trestní odpovědnosti, ale také jako znak odlišující trestný čin od přestupku.

2.2.3 Aplikační praxe soudů v posuzování množství většího než malého

V této kapitole popíši jednotlivé judikáty (tzn. rozhodování soudů) při posuzování pojmu „množství větší než malé“ u OPL. Jedná se o judikáty Nejvyššího soudu, které byly klíčovými pro rozhodování soudů nižší působnosti v daném období.

V současné době je aktuální usnesení Nejvyššího soudu ČR¹³. Dne 13. 3. 2014 pod spisovou značkou Tpjn 301/2013 zaujalo trestní kolegium Nejvyššího soudu ČR stanovisko k výkladu pojmu „množství větší než malé“ u OPL a přípravků je obsahujících a jedů (§ 283,

¹² Závazný pokyn policejního prezidia č.39/1998 ze dne 9. 12. 1998. Závazný pokyn policejního prezidia č.86/2006 ze dne 7. září 2006. Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce ze dne 27. 4. 2000 č. 6/2000, Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č.2/2006 a Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č.1/2008 ze dne 29. ledna 2008

¹³ Seznam nejčastěji se vyskytujících OPL v příloze této práce k stanovisku sp. zn. Tpjn 301/2013.

§ 284, § 285 nTZ) z důvodu sjednocení soudní praxe. Toto stanovisko bylo učiněno na základě toho, že Ústavní soud pod sp.zn. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. 7. 2013 zrušil část ustanovení § 289, odst. 2 nTZ ve slovech „a jaké je množství větší než malé u OPL, přípravků je obsahujících a jedů“. Zároveň zrušil ustanovení § 2 a přílohu č. 2 nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely nTZ stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u OPL, přípravků je obsahujících a jedů.

Nález Ústavního soudu nepředpokládá přijetí nové právní úpravy, přičemž považuje za relevantní dotvoření nTZ skrze výklad provedený mocí soudní, což znamená, že při posuzování pojmu „množství větší než malé“ mohou být významné i dřívější judikáty přiměřeně definující malé a větší než malé množství psychotropní látky. Je nutné se zmínit, že tyto judikáty i v důsledku přijetí nTZ nevykládají znak „množství větší než malé“ jednotně a tyto judikáty budu popisovat chronologicky tak, jak byly vydány.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2000, sp. zn. 3Tz 203/99 uvádí, že zákonným požadavkem pro naplnění skutkové podstaty trestného činu dle §187a odst. 1 sTZ je, aby pachatel takovou látku přechovával v množství větším než malém. Malé množství OPL je individuálně určená denní dávka OPL v množství obvyklém pro konkrétní osobu užívající tyto látky, aniž je způsobilá vážně ohrozit zdraví nebo život této osoby.

V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2000, sp. zn. 4Tz 142/2000 se píše, že za množství větší než malé ve smyslu §187a odst. 1 sTZ je třeba považovat takové množství přechovávané OPL nebo jedu, které podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých dávek pětinašobně až desetinásobně převyšuje běžnou jednorázovou dávku průměrného konzumenta. V době vynesení tohoto rozsudku se množství větší než malé jednotlivých OPL posuzovalo dle tabulky v příloze č. 1 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce ze dne 27. 4. 2000.

Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 19.4.2001, sp. zn. 3Tz 56/2001 zdůraznil, že sTZ blíže nespécifikuje, jaké množství bez povolení přechovávané OPL se považuje za množství větší než malé. Z účelu § 187a sTZ však lze dovodit, že k trestní odpovědnosti pachatele postačí takové množství, které znamená zvýšené nebezpečí pro zdraví nebo život člověka. Orientační hodnoty nejčastěji vyskytujících se OPL, které odpovídají znění § 187a odst.1, 2 sTZ byly uvedeny v tabulce k pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 6/2000. V rozsudku se dále píše, že s přihlédnutím k množství přechovávané OPL bude spojena nutnost odborného posouzení, do jaké míry bylo dané množství určité OPL způsobilé ohrozit život nebo zdraví osoby, která tuto látku bez povolení přechovává. Toto posuzuje příslušný znalec z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie.

Nejvyšší soud dne 13. 10. 2010, sp. zn. 8 Tdo 83/2010 rozhodl, že pro naplnění znaků trestného činu dle §187a sTZ se vyžaduje, aby „OPL“ v množství větším než malém byla bez povolení přechovávána. Tímto přechováváním se rozumí přechovávání pro sebe, přičemž pachatel nemusí mít látku přímo u sebe, ale postačí, že ji má ve své moci.

Nejvyšší soud svým rozhodnutím dne 27. 2. 2013 sp. zn. 15Tdo 1003/12 dospěl k závěru, že pro naplnění znaků spočívajících ve spáchání trestného činu „*ve větším rozsahu*“, „*ve značném rozsahu*“ a „*ve velkém rozsahu*“ ve smyslu § 283 odst. 2 písm. c), d), odst. 3 písm. c), d) nTZ může být dostatečným východiskem určitý násobek takového množství OPL, které je podle nařízení vlády č. 467/2009 Sb. označeno jako „*množství větší než malé*“. Základem pro toto určení byl násobek množství účinné látky vymezeného jako množství větší než malé ve smyslu nařízení vlády č. 467/2009 Sb. V případě, že nešlo přesně určit množství účinné látky, bylo možné vycházet z celkového množství OPL, kterou pachatel neoprávněně vyrobil, vyvezl, dovezl atd. ve smyslu § 283 odst. 1 nTZ.

2.3 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících OPL § 285 nTZ

Zavedení tohoto trestného činu je další výraznou změnou oproti předchozí právní úpravě a jedná se o tzv. privilegovanou (mírněji) trestnou skutkovou podstatu oproti § 283. Zařazení tohoto trestného činu bylo z důvodu odlišení pěstování rostlin a hub obsahujících OPL pro vlastní potřebu od pěstování těchto rostlin a hub pro další distribuci, kdy pěstování malého množství konopí, jiných rostlin a hub obsahujících OPL nepodléhá trestněprávním sankcím, ale je postihováno pouze zákonem o přestupcích (Zeman, Gajdošíková, 2010). Mravčík (2009) popisuje, že ustanovení dle § 285 odlišuje mezi pěstiteli konopí a pěstiteli jiných rostlin obsahujících OPL pouze, pokud se jedná o spáchání tohoto trestného činu v malém rozsahu, u pěstování ve větším a značném rozsahu již není činěn rozdíl mezi pěstiteli konopí a jiných rostlin obsahujících OPL.

Již v roce 2002 Císař ve svém článku pochybuje, zda je trestní právo vhodným prostředkem k ochraně společnosti před užíváním konopí a do souvislosti s užíváním konopí dává jiné návykové látky, které jsou státem tolerovány a tvrdí, že konopí je vůči těmto látkám diskriminováno. Nabízí model ve formě určité regulace, co se týče pěstování, dovozu, výroby, distribuce, držení a užívání konopí, v rámci něhož by šlo o legální činnost. Teprve po porušení pravidel těchto činností by následoval právní, resp. trestní postih.

Vedle nařízení vlády č. 467/2009 Sb. bylo vydáno ještě jedno velice důležité nařízení č. 455/2009 Sb., kterým jsou vymezeny jednotlivé druhy rostlin a hub, jež jsou pro účely trestního zákoníku považovány za rostliny a houby obsahující OPL a dále určuje množství těchto rostlin a hub, které je při jejich pěstování trestné (tzn. množství větší než malé). V důvodové zprávě k tomuto nařízení se udává, že vládní nařízení se jeví jako nejvhodnější forma, která zohledňuje poznatky praxe a zároveň dokáže rychle reagovat na aktuální vývoj.

Toto nařízení bylo kritizováno a Zeman (2011) tuto kritiku přisuzuje nepochopení nové právní úpravy a neznalosti úpravy předchozí. Tuto neznalost rozebírá ve svém článku Bradáčová (2008), která obhajuje předchozí právní úpravu a nesouhlasí s mediální kampaní, která se snažila čtenáře tehdejšího tisku přesvědčit o beztrestnosti pěstování jakéhokoliv druhu konopí a absenci trestního postihu za takový čin. Podle právní úpravy je zakázáno pěstovat druhy a odrůdy rostliny konopí, které obsahují více než 0,3% látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů. Na výše zmíněnou mediální kampaň reaguje ve svém článku Hruška

(2008), který obhajuje rozhodnutí Nejvyššího soudu¹⁴ a kritizuje jednotlivé zájmové skupiny, které usilují o úplnou legalizaci pěstování konopí. A dále uvádí, že je přesvědčen, že rozhodnutí soudu nepředstavuje krok k legalizaci konopí, ale že jde o dekriminlizaci jednání spočívajícího v pěstování konopí, které je poté využito pro léčebné účely. Zároveň však si je vědom, že toxikomani budou tvrdit, že konopí pěstují právě pro tyto účely, což znesnadní činnost orgánům činným v trestním řízení, které budou muset (např. výpisem z lékařské dokumentace) vyvrátit jejich tvrzení.

Ačkoliv Tukinská (2010) má k vládnímu nařízení č. 455/2009 Sb. své připomínky, jako např. že toto nařízení nebere v potaz velikost zakázaných rostlin a tento příklad dovádí do absurdna, kdy uvádí, že bude stejně trestán ten, kdo pěstuje malou sazeničku, stejně jako ten, kdo bude pěstovat keř ve skleníku a dále se pozastavuje nad tím, co mají dělat např. pěstitelé kaktusů, které obsahují OPL (na téma pěstování kaktusů se objevilo v tisku mnoho zpráv – např. Vadlejchová, Kalenský – Spočítejte kaktusy, hrozí vězení). Na druhou stranu uvažuje nad tím, proč je vůbec nutné určovat druhy rostlin, když pro trestnost jednání je nutné pachateli dokázat, že ji pěstuje s úmyslem získat z ní pro sebe OPL.

Znění trestného činu dle § 285:

(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houbu nebo jinou rostlinu než uvedenou v odstavci 1 obsahující OPL, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.

(4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

Jak je ze znění tohoto trestného činu patrné, tak skutková podstata dopadá na pěstování rostlin a hub jednotlivcem pro jeho vlastní potřebu. V případě, že by takové rostliny, či houby pěstovalo více osob a sklizeň z nich by byla určena pouze pro tyto osoby, již by se jednalo o opatřování pro jiného a v úvahu by přicházelo posouzení takového jednání jako některého jiného drogového trestného činu spojeného s vyšší trestní sazbou (Zeman, Gajdošíková, 2010).

2.4 Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů - § 188 sTZ

Tento trestný čin, stejně tak jako trestný čin podle § 187, navazoval svým zněním na § 198 trestního zákona č. 86/1950 Sb. Pouze bylo možné uložit vícero trestů – nápravné opatření, peněžitý trest, nebo trest propadnutí věci. Novelou č. 175/1990 Sb. byla upravena

¹⁴ Nejvyšší soud zprostil viny obžalovanou, která pěstovala 60 kusů rostlin konopí ze zdravotních důvodů, protože nebyl naplněn požadovaný stupeň společenské nebezpečnosti.

skutková podstata tohoto trestného činu, tak že do ní byl zařazen i předmět způsobitý k nedovolené výrobě psychotropní látky a také se touto novelou znění tohoto trestného činu vrátilo ke znění, jak bylo koncipováno v roce 1950, kdy předmět musel být přímo určený a ne pouze způsobitý k neoprávněné výrobě omamných prostředků nebo jedů. Trestní sazba v základní skutkové podstatě se zvýšila ze 2 na 3 roky a byly vytvořeny tzv. kvalifikované skutkové podstaty, kdy ve 2. odstavci mohl být pachatel odsouzen až na 5 let, pokud daný čin spáchal ve větším rozsahu, nebo jím získal značný prospěch a až na 8 let ten, kdo tento čin spáchal na osobě mladší 18 let. Novelou č. 112/1998 Sb. se trestnost tohoto činu vztahovala stejně tak jako u § 187 i na prekursor. Trestní sazba u základní skutkové podstaty se zvýšila až na 5 let. Kvalifikované skutkové podstaty byly sloučeny opět v jednu, s tím, že maximální výše trestu byla zvednuta na 10 let. Také byl zaveden nový trest a to sice – zákaz činnosti.

Znění tohoto trestného činu dle §188 sTZ:

- (1) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,*
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve větším rozsahu,*
 - b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší než osmnáct let, nebo*
 - c) získá-li takovým činem značný prospěch.*

Znění trestného činu dle § 286 nTZ:

- (1) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor anebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,*
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny*
 - b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu,*
 - c) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti, nebo*
 - d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.*

2.4.1 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu § 286 nTZ

Na rozdíl od předchozích skutkových podstat trestných činů tato doznala ve svém znění jen velmi málo změn v porovnání se starou právní úpravou. U základní skutkové podstaty je jako jeden z předmětů určených k výrobě OPL prekursor. Další změnou je u základní skutkové podstaty změna trestní sazby (v předešlém znění byla sazba od 1 roku až do 5 let), nyní je trestní sazba stanovena až na 5 let. Další změnou je, že použití vyšší trestní

sazby u tohoto trestného činu je možné, pokud pachatel tento spáchá jako člen organizované skupiny a také pokud jej spáchá vůči dítěti, ale jen na rozdíl od předchozí právní úpravy, pokud jej spáchá vůči němu ve větším rozsahu. Poslední drobnou úpravou je, že u kvalifikované skutkové podstaty je uveden pojem „ve značném rozsahu“, a ne pouze ve „větším rozsahu“ jako u § 188 odst. 2 písm. a) sTZ.

2.5 Šíření toxikomanie § 188a) sTZ

Tento trestný čin byl do sTZ zaveden až novelou č.175/1990 Sb. V základní skutkové podstatě činil trest odnětí svobody až 1 rok, další formou trestu byl peněžitý trest, nebo zákaz činnosti, v kvalifikované je trest až na 3 roky. Novelou č. 112/1998 Sb. došlo ke zvýšení trestních sazeb až na 3, resp. 5 let. Další novelou č. 134/2002 Sb. byla rozšířena kvalifikovaná skutková podstata ve 2. odstavci o písmeno „b“. Znění tohoto trestného činu je:

Znění trestného činu dle §188a) sTZ:

(1) Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,
a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči osobě mladší než osmnáct let, nebo
b) spáchá-li takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Znění trestného činu dle § 287 nTZ

(1) Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) vůči dítěti,

c) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči dítěti mladšímu patnácti let.

2.5.1 Šíření toxikomanie § 287 nTZ

V podstatě stejně jako trestný čin dle § 286, tak i tento navazuje svým zněním na předchozí právní úpravu. Nově je zde zařazena kvalifikovaná skutková podstata, kdy se pachatel dopustí tohoto trestného činu jako člen organizované skupiny a je zde zařazen nově 3. odstavec, kdy se pachatel dopustí tohoto jednání vůči osobě mladší 15 let.

2.5.2 Novela zákona č. 134/2002 Sb.

V kapitole 2.5 jsem uvedl novelu č. 134/2002 Sb., která se stala stejně jako novela č. 112/1998 Sb. předmětem řady diskuzí a tak bych zde chtěl rozebrat některé argumenty zabývající se touto právní úpravou. Tato právní úprava trestného činu dle § 188a tr. zákona byla kritizována zejména proto, že byla veřejností zejména ze strany umělců vnímána jako omezování svobody projevu. I na tomto příkladu lze názorně ilustrovat, jak diametrálně odlišné mohou být názory týkající se stejné záležitosti. Marešová a kol. (2003) uvádí, že tato novela prakticky pouze přesunula dříve trestné jednání do kvalifikované skutkové podstaty §188a odst. 2 písm. b) trestního zákona. S tím, že v důvodové zprávě k novele tohoto ustanovení je uvedeno, že při podněcování nebo vybízení k nezákonnému obchodování či výrobě návykových látek¹⁵ má být věnována pozornost zejména údajům šířeným počítačovými sítěmi, resp. internetem. Toto ustanovení nesmí být vykládáno tak, že trestně stíhán může být každý, kdo se v jakékoliv tvůrčí tvorbě zmíní o nějaké droze. Autor musí vzbudit svým textem úmysl u někoho drogu vyzkoušet (tzn., jak vyplývá ze skutkové podstaty: svádí, podněcuje, šíří či podporuje), navíc je potřeba tento úmysl prokázat a pokud daný text k vyzkoušení drogy vyloženě nabádá, pak by měl být za to daný jedinec trestně odpovědný.

To, že ještě před zavedením této novely, bylo propagování užívání drog např. literární tvorbou trestné, tak o tom svědčí kauza nakladatelství Votobia, kdy byli v roce 1995 trestně stíháni 3 vydavatelé knihy s názvem – Vaříme s konopím (toto byl ale skutečně ojedinělý případ). A tak zastánci této novely argumentují tím, že byla pouze umělci, kteří se proti ní silně ohrazovali, špatně interpretována. Např. (Doležal, 2002) ve svém článku časopisu Reflex uvádí, že odst. 2 písm. b) §188a umožňuje v našem státě brutální cenzuru v Evropě nevídaného charakteru a prý tím jde o pokus okleštit ústavně zaručenou svobodu projevu. Přečteme-li si pozorně předchozí odstavec, pak je tento názor přinejmenším velice extrémní.

Za zmínku stojí i fakt, že trestnímu stíhání za šíření toxikomanie se může vystavit i člověk, který pěstuje rostliny, které podle zákona č. 167/1998 Sb. nejsou na seznamu OPL, ale protože jak již jsem výše uvedl k naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu stačí, aby se dle § 89 odst. 10 trestního zákona jednalo o jakoukoliv návykovou látku, tak může být trestně odpovědný i jedinec pěstující např. durman obecný (alkaloidy obsažené v semenech této rostliny mohou nepříznivě působit na psychiku člověka a jeho ovládací, nebo rozpoznávací schopnosti, nebo sociální chování a tím je naplněn pojem návykové látky dle trestního zákona) (Novotná, 2004).

¹⁵ § 188a se liší od ostatních drogových trestných činů tím, že jednání, které trestá se nevztahuje pouze na OPL a jedy, ale na veškeré návykové látky kromě alkoholu dle § 89 odst. 10 trestního zákona.

3 Analýza statických údajů porovnávaných před a po změně trestního zákoníku

Trávníčková a Zeman (2007) uvádí, že rozbor statistických dat je nezbytný, pokud se snažíme pochopit jakýkoliv kvantifikovatelný jev, mezi které se řadí také drogová trestná činnost.

V ČR se eviduje drogová trestná činnost v tzv. evidenčním systému statistik kriminality (dále jen „ESSK“) PČR, statistiky Národní protidrogové centrály Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR (dále jen „NPC“), statistiky státních zastupitelství a soudů zpracovávané Ministerstvem spravedlnosti ČR (dále jen „MS“), (Probační a mediační služba ČR (PMS) a Vězeňská služba ČR (VS). Údaje z těchto zdrojů se mírně liší. Rozdíly v některých údajích jsou důsledkem rozdílné hlásné praxe a metodologických rozdílů mezi jednotlivými evidenčními systémy. Konkrétně se jedná o zaznamenávání trestných činů a jejich pachatelů v různých fázích trestního řízení (ve statistikách ESSK a NPC se případ eviduje již při zahájení trestního řízení, zatímco do statistik MS jsou případy zaznamenávány až po skončení přípravné fáze trestního řízení), různé statistické jednotky (osoby, případy, trestné činy), duplicity v datech (např. jedna osoba spáchala více drogových trestných činů¹⁶). Nevýhodou tudíž je, že doposud neexistuje jednotný evidenční systém pro všechny instituce zapojené do trestního řízení (Mravčík, 2008). Jak uvádí Mravčík (2007) další nevýhodou je, že MS není oprávněno shromažďovat osobní údaje, vede jednotlivé zápisy podle čísel jednacích a nikoliv podle rodných čísel pachatele, zatímco policie je oprávněna shromažďovat osobní údaje o pachatelích trestné činnosti a její statistické údaje jsou také vedeny dle rodných čísel pachatelů.

V rámci statistik MS se setkáváme s těmito pojmy: obviněný – jedná se o osobu, proti které bylo zahájeno trestní stíhání v daném roce a to až do doby nařízení hlavního líčení soudem, obžalovaný – obviněný po podání obžaloby, tzn. nařízení hlavního líčení v daném roce, odsouzený – pachatel, proti němuž byl vydán odsuzující rozsudek a v daném roce, nebo trestní příkaz a tato rozhodnutí nabyla právní moci (Mravčík, 2007). Budu se zabývat údaji o vybraných ukazatelích drogové kriminality (počty trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob) a údaji o uložených trestech (v případě nepodmíněných trestů odnětí svobody i o jejich délce). Data z MS, ze kterých budu vycházet, jsou vyhodnocována v systému CSLAV (Centrální statistické listy a výkazy), ve kterém jsou zpracovávána data ze státních zastupitelství a soudů. Sběr dat probíhá pomocí Statistického listu trestního pro státní zastupitelství a statistického listu trestního pro soudy. Oba formuláře obsahují základní statistické údaje o pachateli a o skutku. Základním statistickým obdobím je kalendářní rok.

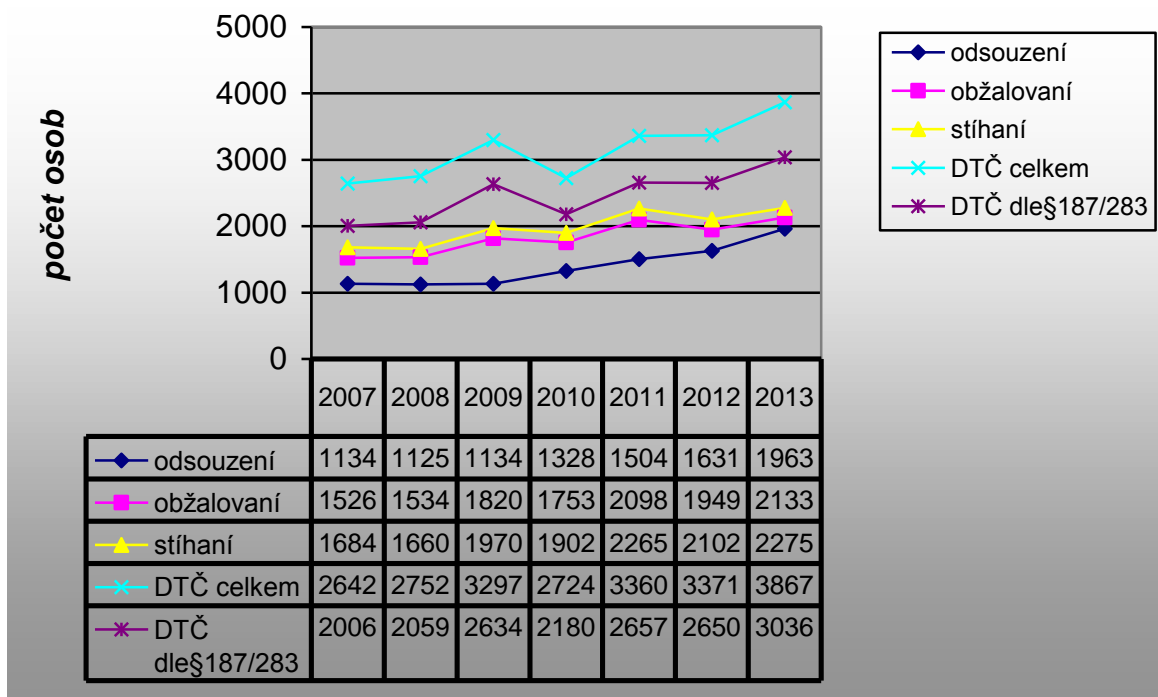
¹⁶ Mravčík (2007) uvádí, že k duplicitě dochází v případě, že soud uloží obviněnému souhrnný trest (soud odsuzuje pachatele za trestný čin, který spáchal dříve, než byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný jeho trestný čin) a zároveň trest jiný. Pak se vyhotoví 2 statistické listy, a sice jeden o trestné činnosti, za níž byl uložen souhrnný trest a druhý za jinou trestnou činnost. Dochází tak k tomu, že počet pachatelů je nižší než počet vykázанных trestných činů a trestů, neboť jeden pachatel může být vykázán víckrát.

Údaje jsou sbírány v průběhu celého roku a systém umožňuje jejich průběžné zpracování (Mravčík, 2007).

Dojde-li k různým způsobům vyřízení věci u pachatele na více státních zastupitelstvích, pak se vyhotoví pouze 1 statistický list a uvede se nejzávažnější způsob vyřízení věci. Pokud osoba spáchala více trestných činů, za které byla stíhána v jednom řízení, pak je možné vyplnit ve statistickém listu max. 10 trestných činů. Statistický list trestní pro soudy se vyhotovuje poté, co rozhodnutí soudu nabude právní moci. Nevyplňuje se v případě podmíněného zastavení trestního řízení, v případě vrácení věci státnímu zástupci k došetření, v případě přerušování trestního řízení (Mravčík, 2007).

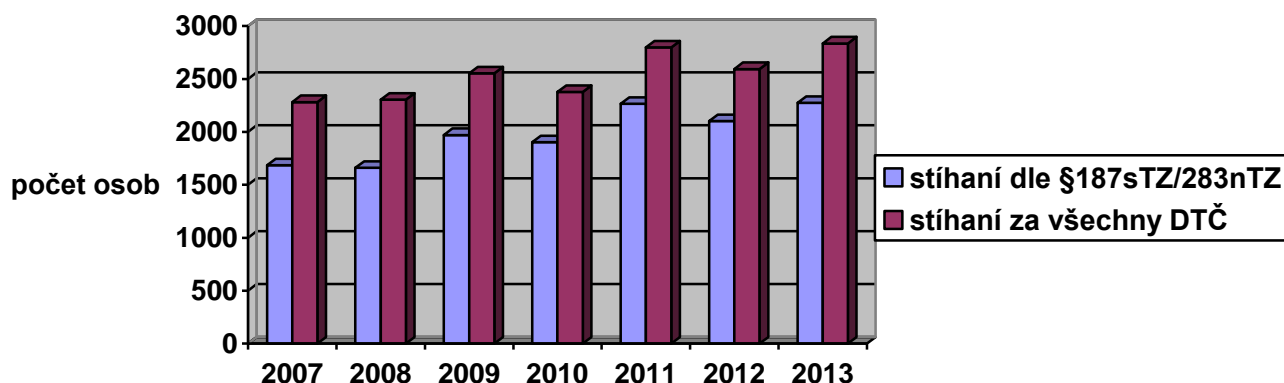
3.1 Analýza trestného činu dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ

Graf 1: Počty osob trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za trestný čin dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 vzhledem k celkovému počtu spáchaných drogových trestných činů a DTČ dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ

Z uvedených dat vyplývá, že celkový počet DTČ od roku 2007 do roku 2013 neustále roste. Výjimkou je rok 2010, kdy došlo k poměrně výraznému poklesu (oproti roku 2009 o 17,4%), avšak např. na počet odsouzených to v daném roce nemělo vliv a počet odsouzených se v tomto roce nesnížil. Také u DTČ dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ je prakticky identický vývoj, pokles v roce 2010 o 17,2%. U odsouzených lze pozorovat lineární nárůst každým rokem, zatímco u počtu obžalovaných lze pozorovat v roce 2012 a 2010 mírný pokles, prakticky totožné je to u trestně stíhaných. Celkový podíl tohoto trestného činu je ze všech trestných činů spadajících do primární drogové kriminality jednoznačně největší a pohybuje se kolem 3/4 všech DTČ. Nejnižší podíl byl zaznamenán v roce 2008 a sice 74,8% a nejvyšší v roce 2010 rovných 80%.

Graf 2: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ

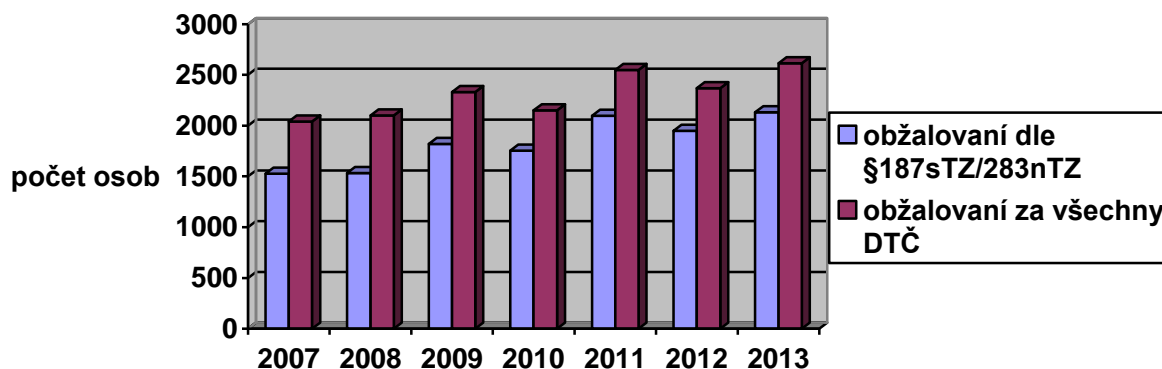

Tabulka 1: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
stíhaní dle §187sTZ/283nTZ	1684	1660	1970	1902	2265	2102	2275
stíhaní za všechny DTČ	2282	2304	2553	2377	2798	2593	2836
187sTZ/283nTZ/všechny DTČ(%)	73,8	72	77,2	80	81	81,1	80,2

Stejně jako u předešlého grafu v letech 2010 a 2012 došlo k poklesu počtu stíhaných, v roce 2010 o 3,5% oproti roku 2009 a v roce 2012 o 7,2% v porovnání s rokem 2011 (v roce 2008 jen velmi nepatrně o 1,4%). Percentuální poměr počtu stíhaných za DTČ dle § 187 sTZ/ § 283 nTZ a stíhaných za všechny DTČ se pohybuje v letech 2007 – 2009 mezi 73,8%-77,2%, zatímco v letech 2010-2013 se toto číslo zvyšuje na 80% - 81,1%. To znamená, že poměr trestně stíhaných za § 187sTZ/283nTZ k ostatním DTČ se po změně trestního zákona ještě navýšil.

Graf 3: Poměr počtu obžalovaných dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ

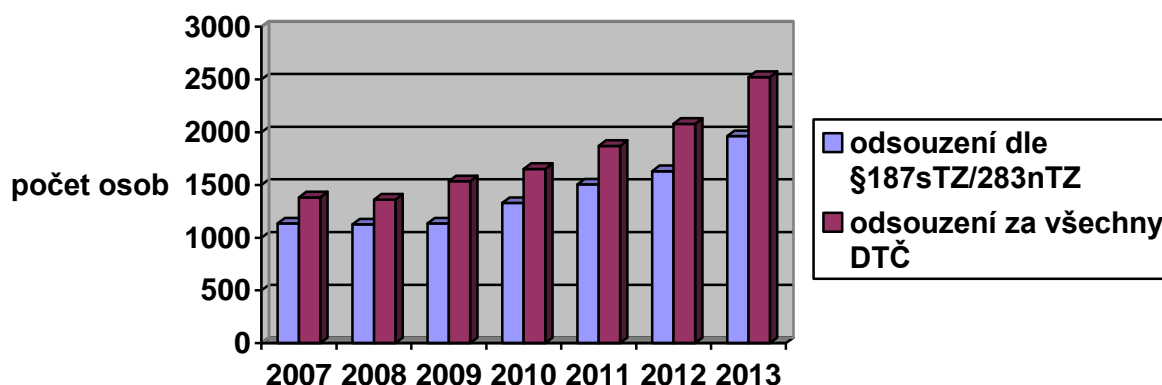

Tabulka 2: Poměr počtu obžalovaných dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
obžalování dle §187sTZ/283nTZ	1526	1534	1820	1753	2098	1949	2133
obžalování za všechny DTČ	2042	2100	2332	2152	2549	2368	2615
187sTZ/283nTZ/všechny DTČ(%)	74,7	73	78	81,5	82,3	82,3	81,6

Opět roky 2010 a 2012 jsou výjimkou oproti ostatním rokům, v těchto letech je patrný mírný pokles počtu obžalovaných. V roce 2010 došlo k poklesu o 3,7%, v roce 2012 o 7,1%. I u obžalovaných je procentuální poměr počtu stíhaných za DTČ dle § 187 sTZ/§283 nTZ a obžalovaných za všechny DTČ v letech 2007 – 2009 mezi 73% - 78%, zatímco v letech 2010 - 2013 se toto číslo pohybuje mezi 81,5% - 82,3%.

Graf 4: Poměr počtu odsouzených dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ

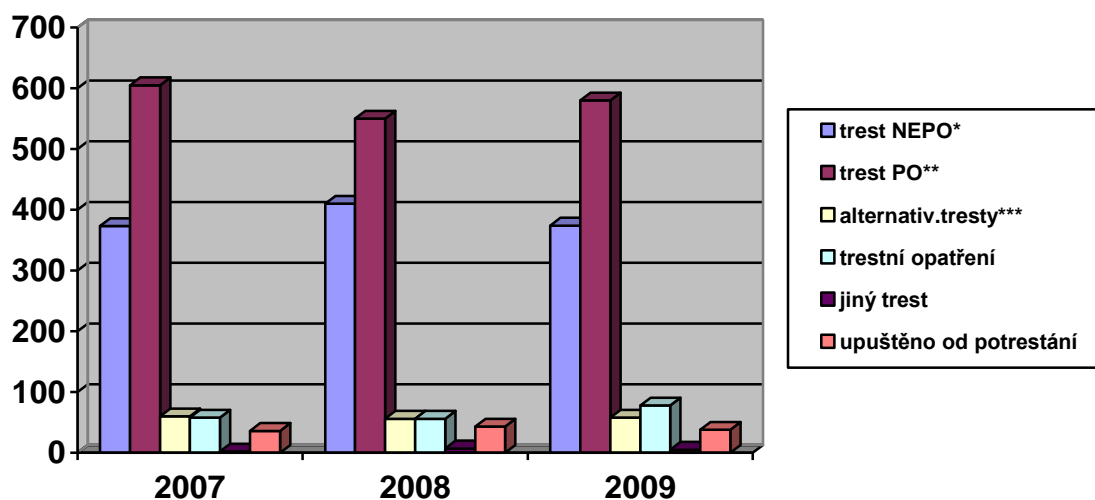

Tabulka 3: Poměr počtu odsouzených dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
odsouzení dle §187sTZ/283nTZ	1134	1125	1134	1328	1504	1631	1963
odsouzení za všechny DTČ	1382	1360	1535	1652	1870	2079	2522
187sTZ/283nTZ/všechny DTČ(%)	82,1	82,7	73,9	80,4	80,4	78,5	77,8

U počtu odsouzených se nikterak neprojevil pokles počtu trestně stíhaných a obžalovaných v letech 2010 a 2012 a i v těchto letech došlo k nárůstu počtu odsouzených. Poměr odsouzených za DTČ dle § 187 sTZ/§283 nTZ a odsouzených za všechny DTČ v letech 2007 – 2009 je mezi 82,7% - 73,9% a v letech 2010-2013 se toto číslo pohybuje mezi 77,8% - 80,4%.

Graf 5: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 187 sTZ v letech 2007 - 2009

Tabulka 4: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 187 sTZ v letech 2007 - 2009 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→	2007		2008		2009	
tresty↓	počet	%	počet	%	počet	%
trest NEPO*	373	32,8	410	36,4	374	33,0
trest PO**	605	53,4	550	48,9	580	51,1
alternativ.tresty***	60	5,3	56	5,0	58	5,1
trestní opatření ¹⁷	58	5,1	56	5,0	78	6,9
jiný trest ¹⁸	2	0,2	7	0,6	5	0,4
upuštěno od potrestání	36	3,2	43	3,8	38	3,4
celkový počet	1134	100	1125	100	1134	100

*-trest NEPO: nepodmíněný trest odnětí svobody **-trest PO: podmíněně odložený trest odnětí svobody ***-alternativní tresty: zákaz činnosti, peněžitý trest, trest obecně prospěšných prací

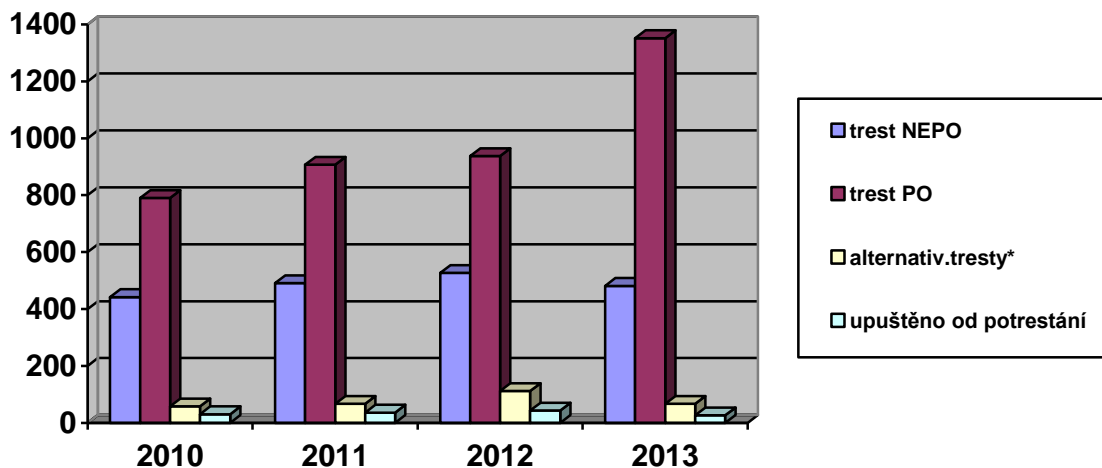
V letech 2007 - 2009 byl nejvíce ukládán podmíněný trest odnětí svobody, který v letech 2007 a 2009 představoval více než polovinu všech odsuzujících rozsudků (jen v roce 2008 toto číslo lehce kleslo pod 50% - 48,9%). Nepodmíněný trest odnětí svobody dosáhl největšího podílu v roce 2008 – 36,4%, v letech 2007 a 2009 dosahoval třetinového podílu k ostatním trestům. Alternativní tresty se pohybují stabilně na hranici 5%. Podíl trestních opatření se v roce 2009 navýšil na 6,9% (roky 2007 – 5,1%, 2008 – 5,0%). Podíl jiných trestů

¹⁷ Trestní opatření ukládáno dle zákona č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže.

¹⁸ Podle zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) se do kategorie jiných trestů zahrnuje: a) trest propadnutí majetku, b) trest propadnutí věci, nebo jiné majetkové hodnoty, nebo propadnutí náhradní hodnoty, c) trest zákazu pobytu d) trest vyhoštění e) trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.

je zanedbatelný (0,6% - 0,2%). Také v případech, kdy bylo upuštěno od potrestání (souzenému nebyla prokázána vina) je podíl k ostatním trestům stabilní (od 3,2% do 3,8%). Celkový počet odsouzených poklesl v roce 2008 o pouhých 9 případů, jinak totožný 1134.

Graf 6: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 283 nTZ v letech 2010 - 2013

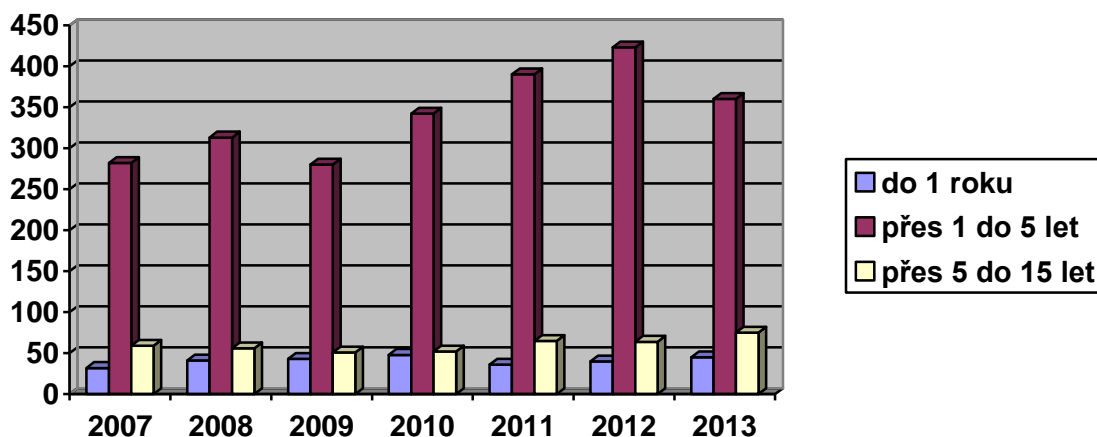
*-alternativní tresty: zákaz činnosti, peněžitý trest, trest obecně prospěšných prací, domácí vězení

Tabulka 5: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 283 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→	2010		2011		2012		2013	
tresty ↓	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
trest NEPO	442	33,3	491	32,6	527	32,3	481	24,5
trest PO	790	59,5	907	60,3	937	57,4	1352	68,9
alternativ. tresty	58	4,4	67	4,5	112	6,9	67	3,4
upuštěno od potrestání	30	2,3	36	2,4	43	2,6	26	1,3
celkový počet	1328	100	1504	100	1631	100	1963	100

V roce 2013 došlo k nárůstu podílu podmíněných trestů odnětí svobody až na 68,9%. Nepodmíněný trest se stabilně pohybuje okolo třetinového podílu (32,6% - 33,3%), výjimkou je rok 2013 - pokles na 24,5%. Trestní opatření jsou od roku 2010 evidována jako součást alternativních trestů (např. v roce 2010 bylo uděleno 34 trestů obecně prospěšných prací, z toho 9 trestních opatření obecně prospěšných prací). Podíl alternativních trestů se navýšil ze 4,4% v roce 2010 na 6,9% v roce 2012, v roce 2013 došlo k poklesu. Totéž jako u alternativních trestů platí pro upuštění od potrestání.

Graf 7: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 187 sTZ a 283 nTZ v letech 2007 - 2013

Tabulka 6: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 187 sTZ v letech 2007 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→↓	2007		2008		2009	
tresty	počet	%	počet	%	počet	%
trest do 1 roku	32	8,6	41	10,0	43	11,5
trest přes 1 do 5 let	282	75,6	313	76,3	280	74,9
přes 5 do 15 let	59	15,8	56	13,7	51	13,6
celkový počet trestů	373	100	410	100	374	100

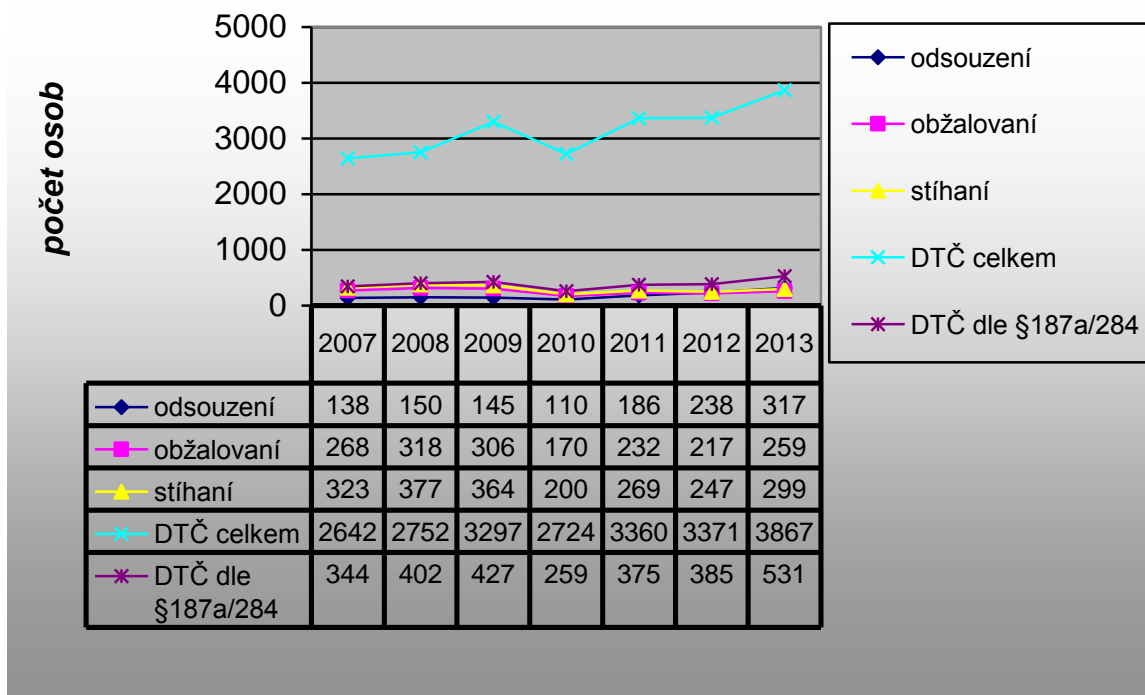
Tabulka 7: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 283 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→	2010		2011		2012		2013	
tresty↓	počet	%	počet	32,3	počet	%	počet	%
trest do 1 roku	48	10,9	36	57,4	40	7,6	45	9,4
trest přes 1 do 5 let	342	77,4	390	6,9	423	80,3	360	75,0
přes 5 do 15 let	52	11,8	65	2,6	64	12,1	75	15,6
celkový počet trestů	442	100	491	100	527	100	480	100

Zatímco v letech 2007-2009 rostl poměr trestu do 1 roku k ostatním trestům od 8,6% do 11,5%, tak v dalších letech tento poměr klesal až na 7,3% v roce 2011, ale v roce 2013 opět vzrostl. Naopak jak celkový počet trestů, tak podíl k ostatním trestům se v rozmezí trestu od 1 roku do 5 let navyšoval. Výjimkou byl rok 2008, kdy došlo k nepatrnému poklesu a rok 2013. V roce 2007 uděleno 282 těchto trestů, v roce 2012 již 423. Tresty od 5 do 15 let (v letech 2007 - 2009 mírný pokles – z 59 na 51 trestů), v letech 2010 - 2013 mírný nárůst (z 52 trestů v roce 2010 na 75 v roce 2013). Zatímco celkový počet nepodmíněných trestů před změnou trestního zákona zaznamenal v roce 2009 pokles na prakticky totožný počet trestů jako v roce 2007, tak od roku 2010 dochází neustále k nárůstu tohoto druhu trestu.

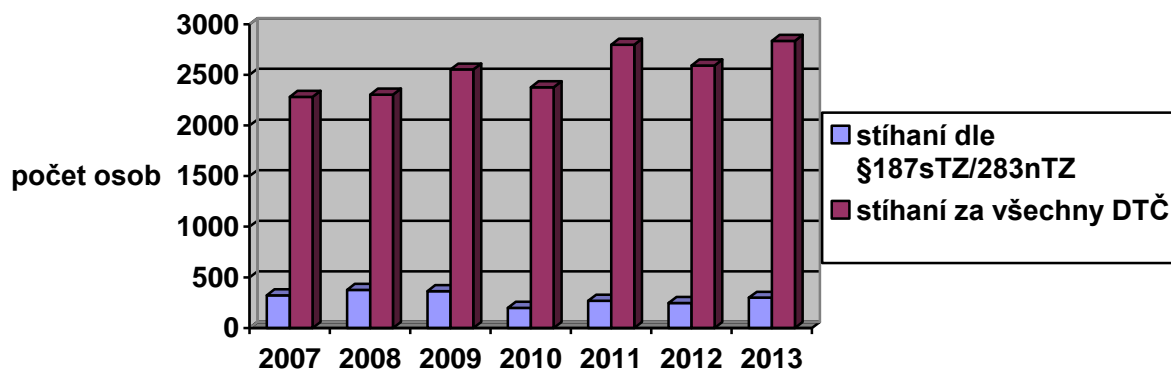
3.2 Analýza trestného činu dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ

Graf 8: Počty osob trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za trestný čin dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 vzhledem k celkovému počtu spáchaných drogových trestných činů a celkovému počtu DTČ dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ

Zatímco v letech 2007 - 2009 je zřejmý nárůst DTČ dle §187a/284, a to až o 19,4% v roce 2009 oproti roku 2007, v dalších letech je absolutní číslo oproti roku 2009 vždy nižší (kromě roku 2013), nejmarkantnější propad nastal v roce 2010, kdy došlo k poklesu až o 39,4%. Podíl tohoto trestného činu na všech DTČ se pohybuje od 14,6% v roce 2008 do 9,5% v roce 2010. U trestně stíhaných došlo k nárůstu v roce 2008 (rok 2009 jen nepatrný pokles), k rapidnímu poklesu v roce 2010, poté k opětovnému nárůstu (v roce 2012 opět mírný pokles). Totožné to je u obžalovaných, pouze u odsouzených je změna v tom, že od roku 2010 počet odsouzených neustále stoupá, v roce 2013 skoro 3x tolik oproti roku 2010.

Graf 9: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ.

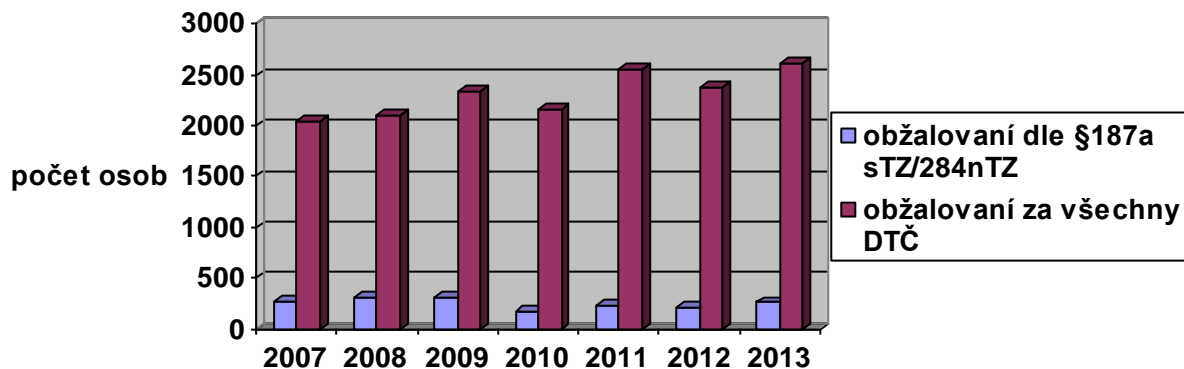

Tabulka 8: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
stíhaní dle §187a sTZ/284nTZ	323	377	364	200	269	247	299
stíhaní za všechny DTČ	2282	2304	2553	2377	2798	2593	2836
187a sTZ/284nTZ/všechny DTČ(%)	14,2	16,4	14,3	8,4	9,6	9,5	10,5

Poměr počtu trestně stíhaných k celkovému počtu trestně stíhaných za všechny DTČ byl nejvyšší v roce 2008 – 16,4% a nejnižší v roce 2010 - 8,4%, kdy došlo i k rapidnímu poklesu v absolutních číslech 200 - 45,1% (v roce 2009 – 364 případů). Jak je zřejmé podíl trestně stíhaných dle §187a sTZ/284nTZ k celkovému počtu trestně stíhaných po změně trestního zákona značně poklesl, i když v roce 2013 opět nepatrně vzrostl.

Graf 10: Poměr počtu obžalovaných dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ

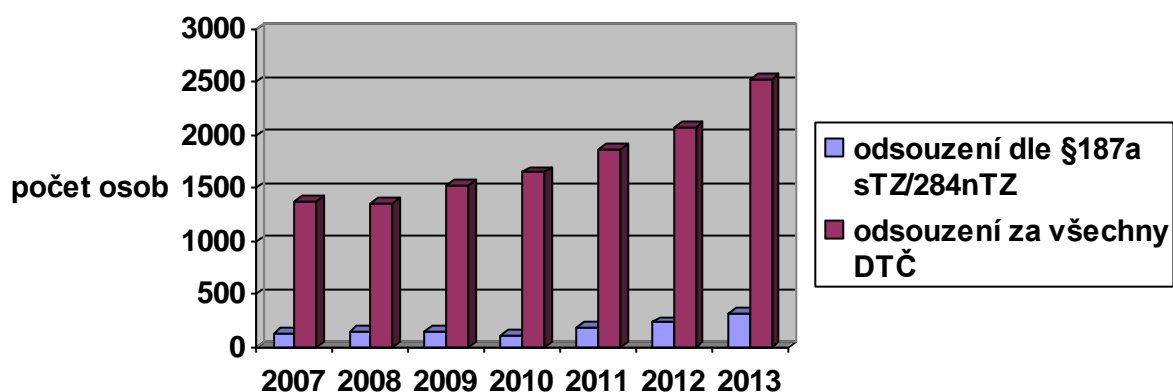

Tabulka 9: Poměr počtu obžalovaných dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
obžalování dle §187a sTZ/284nTZ	268	318	306	170	232	217	259
obžalování za všechny DTČ	2042	2100	2332	2152	2549	2368	2615
187a sTZ/284nTZ/všechny DTČ(%)	13,1	15,1	13,1	7,9	9,1	9,2	9,9

Identicky jako u trestně stíhaných nejvyššího podílu bylo dosaženo v roce 2008 a sice 15,1%, nejnižší byl v roce 2010 - 7,9%. V roce 2010 došlo k poklesu případů obžalovaných oproti roku 2009 o 44,5%. Celkově se podíl obžalovaných na celkovém počtu obžalovaných za všechny DTČ po změně trestního zákona snížil.

Graf 11: Poměr počtu odsouzených dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ

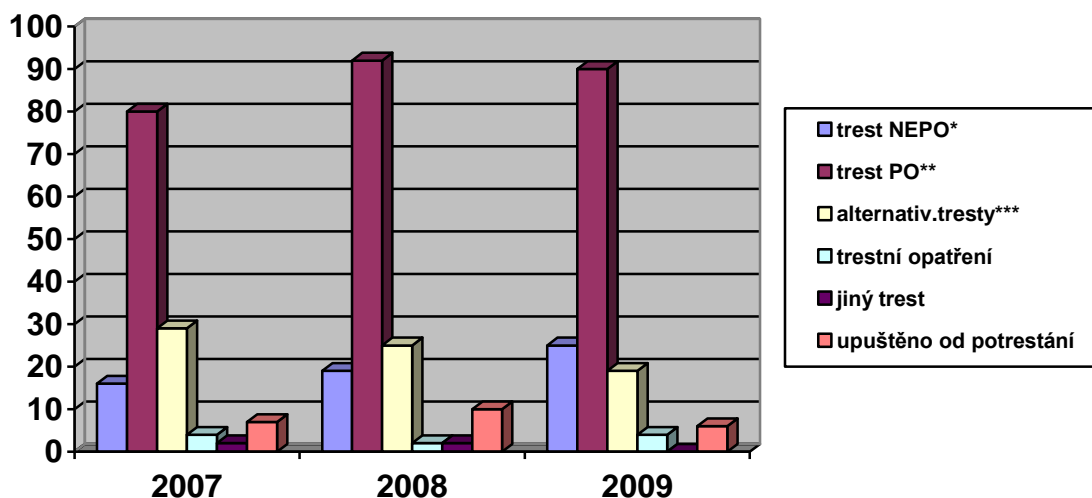

Tabulka 10: Poměr počtu odsouzených dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
odsouzení dle §187a sTZ/284nTZ	138	150	145	110	186	238	317
odsouzení za všechny DTČ	1382	1360	1535	1652	1870	2079	2522
187a sTZ/284nTZ/všechny DTČ(%)	10,0	11,0	9,4	6,7	9,9	11,4	12,6

Zatímco počet odsouzených v letech 2007 - 2009 se pohyboval v úzkém rozpětí od 138 do 150 případů (podíl na celkovém počtu odsouzených za všechny DTČ od 9,4% do 11%), v letech 2010 - 2013 lze pozorovat strmý nárůst (od 110 do 317, podíl k odsouzeným za všechny DTČ od 6,7% do 12,6%). V roce 2010 byl zaznamenán pokles oproti roku 2009 o 24,1%. Podíl odsouzených na celkovém počtu odsouzených dosáhl v roce 2013 nejvyšší hodnoty a nejnižší v roce 2010, tedy v 1. roce účinnosti nTZ.

Graf 12: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 187a sTZ v letech 2007 - 2009

Tabulka 11: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 187a sTZ v letech 2007 - 2009 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→	2007		2008		2009	
	počet	%	počet	%	počet	%
tresty↓						
trest NEPO*	16	11,6	19	12,7	25	17,2
trest PO**	80	58,0	92	61,3	90	62,1
alternativ.tresty***	29	21,0	25	16,7	19	13,1
trestní opatření	4	2,9	2	1,3	4	2,8
jiný trest	2	1,4	2	1,3	0	0
upuštěno od potrestání	7	5,1	10	6,7	6	4,1
celkový počet	138	100	150	100	145	100

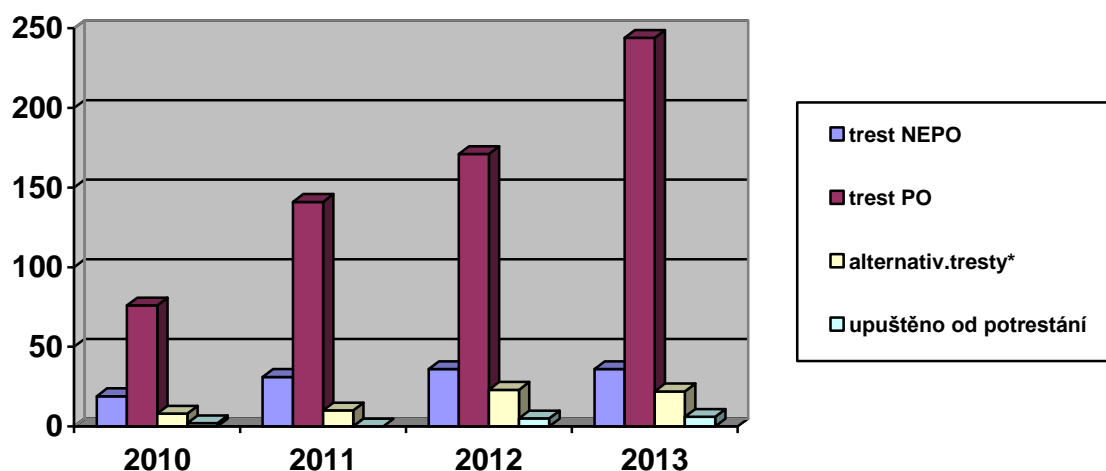
*-trest NEPO: nepodmíněný trest odnětí svobody

**-trest PO: podmíněně odložený trest odnětí svobody

***-alternativní tresty: zákaz činnosti, peněžité trest, trest obecně prospěšných prací

Nejvíce zastoupen mezi jednotlivými druhy trestů v letech 2007 - 2009 je podmíněný trest odnětí svobody (podíl se mírně zvyšoval od 58% do 62,1%). U nepodmíněného trestu je zaznamenán poměrně velký nárůst (od 11,6% do 17,2%), i když co do počtu případů je to poměrně malé číslo – 98 případů. Pokles je zaznamenán u alternativních trestů (z 21% na 13,1%). U dalších druhů trestů jsou vykazovány poměrně stabilní hodnoty a tvoří ani ne 1/10 všech druhů trestů.

Graf 13: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 284 nTZ v letech 2010 - 2013

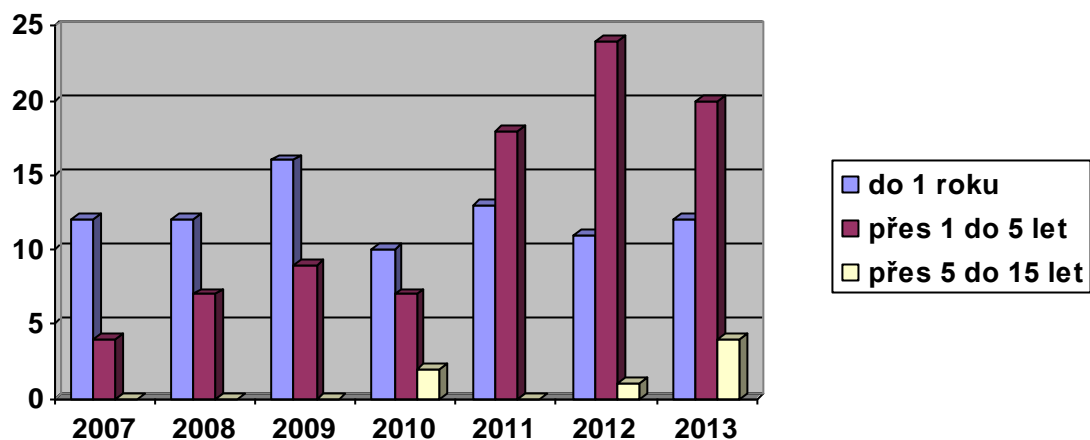
*-alternativní tresty: zákaz činnosti, peněžitý trest, trest obecně prospěšných prací, domácí vězení

Tabulka 12: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 284 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→ tresty↓	2010		2011		2012		2013	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
trest NEPO	19	17,3	31	16,7	36	15,1	36	11,7
trest PO	76	69,1	141	75,8	171	71,8	244	79,2
alternativ.tresty*	8	7,3	10	5,4	23	9,7	22	7,1
upuštěno od potrestání	2	1,8	0	0	5	2,1	6	1,9
celkový počet	110	100	186	100	238	100	308	100

V letech 2010 - 2013 došlo k nárůstu podílu podmíněného trestu odnětí svobody (největší podíl v roce 2013 – 79,2%) oproti rokům 2007 - 2009, u nepodmíněného trestu došlo jen k velmi nepatrnému poklesu (rok 2010 – 17,3%, 2012 – 15,1%), ale v roce 2013 je patrný opět mírný pokles. Nárůst je zaznamenán též u alternativních trestů, ale nejvýznamnější změnou oproti rokům 2007 - 2009 (v těchto letech stagnace celkového počtu odsouzených) je téměř trojnásobné navýšení počtu odsouzených (rok 2010 – 110, rok 2013 – 308).

Graf 14: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 187a sTZ a 284 nTZ v letech 2007 - 2013

Tabulka 13: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 187a sTZ

roky→	2007		2008		2009	
délka trestu↓	počet	%	počet	%	počet	%
trest do 1 roku	12	75,0	12	63,2	16	64,0
trest přes 1 do 5 let	4	25,0	7	36,8	9	36,0
přes 5 do 15 let	0	0	0	0	0	0
celkový počet trestů	16	100	19	100	25	100

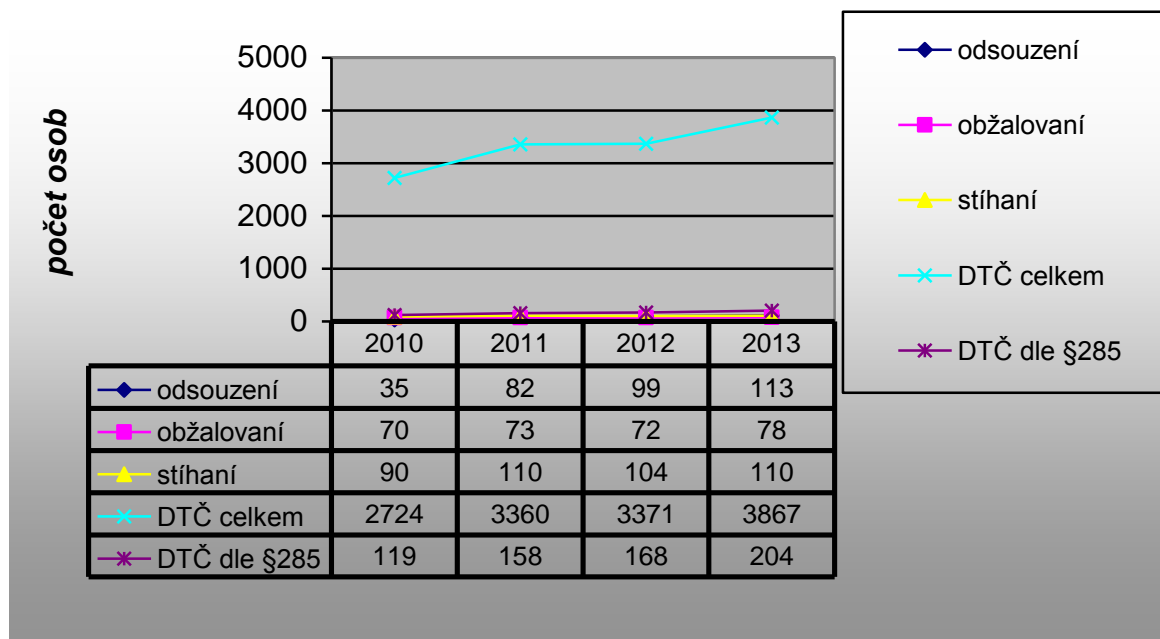
Tabulka 14: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 283 nTZ

roky→	2010		2011		2012		2013	
délka trestu↓	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
trest do 1 roku	10	52,6	13	41,9	11	30,6	12	33,3
trest přes 1 do 5 let	7	36,8	18	58,1	24	66,6	20	55,5
přes 5 do 15 let	2	10,5	0	0	1	2,8	4	11,1
celkový počet trestů	19	100	31	100	36	100	36	100

Z celkového počtu nepodmíněných trestů je patrný neustálý pozvolný nárůst (rok 2007 – 16, 2012 a 2013 – 36). Zatímco trest odnětí svobody do 1 roku je co do počtu případů poměrně stabilní (i když podílově se značně snížil – z 75% v roce 2007 na 30,6% v roce 2012), poměrně značný nárůst je u trestu od 1 roku do 5 let (ze 4 případů v roce 2007 na 24 v roce 2012). Zatímco v letech 2007 - 2010 převládala trest odnětí svobody do 1 roku, v letech 2011 - 2013 již bylo zaznamenáno více trestů od 1 roku do 5 let.

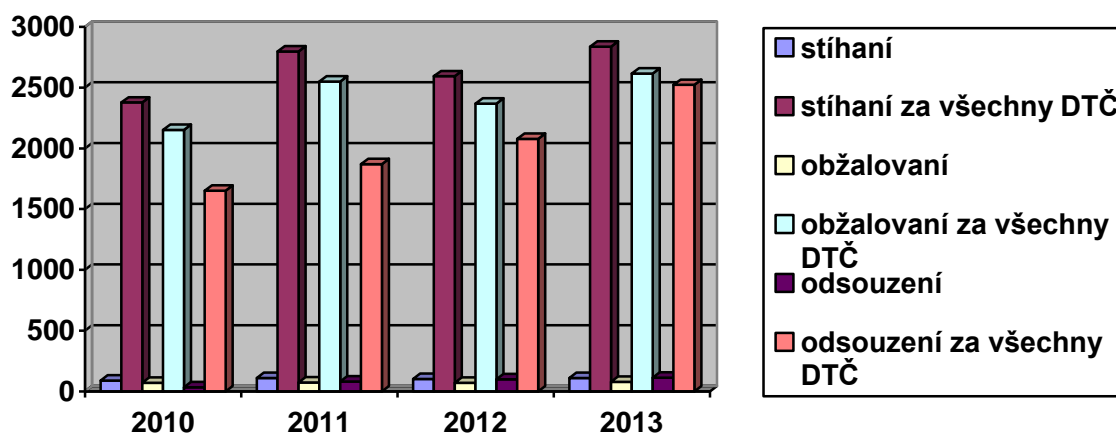
3.3 Analýza trestného činu dle § 285 nTZ

Graf 15: Počty osob trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za trestný čin dle § 285 nTZ v letech 2010-2013 vzhledem k celkovému počtu spáchaných drogových trestných činů a celkovému počtu DTČ dle § 285 nTZ

Je patrné, že se v letech 2010 - 2013 zvyšoval počet DTČ dle § 285 (ze 119 na 204 případů), na celkovém počtu DTČ se tento trestný čin podílí jen velmi nepatrně (od 4,4% v roce 2010 do 5,3% v roce 2013). Zatímco počty obžalovaných a trestně stíhaných stagnují (v roce 2012 se nepatrně snížily), u odsouzených došlo k více než trojnásobnému nárůstu (z 35 případů v roce 2010 na 113 v roce 2013).

Graf 16: Poměr počtu trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených dle § 285 nTZ v letech 2010 - 2013 k počtu trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za všechny DTČ

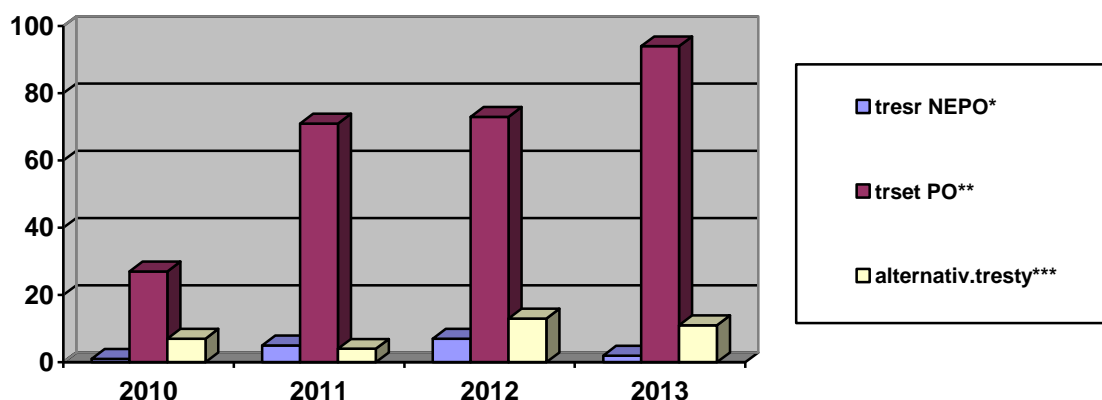

Tabulka 15: Poměr počtu trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených dle § 285 nTZ v letech 2010 - 2013 k počtu trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)

	2010		2011		2012		2013	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
stíhaní dle §285	90	3,8	110	3,9	104	4,0	110	3,9
stíhaní za všechny DTČ	2372	100	2798	100	2593	100	2836	100
obžalovaní dle §285	70	3,3	73	2,9	72	3,0	78	3,0
obžalovaní za všechny DTČ	2152	100	2549	100	2368	100	2615	100
odsouzení dle §285	35	2,1	82	4,4	99	4,8	113	4,5
Odsouzení za všechny DTČ	1652	100	1870	100	2079	100	2522	100

Podíl počtu trestně stíhaných a obžalovaných dle § 285 k počtu trestně stíhaných a obžalovaných za všechny DTČ v letech 2010 - 2013 je poměrně stabilní. U trestně stíhaných se pohybuje od 3,8 % v roce 2010 do 4,0% v roce 2012. U obžalovaných od 3,3% v roce 2010 do 2,9% v roce 2011. U odsouzených došlo k více než dvojnásobnému nárůstu (z 2,1% v roce 2010 na 4,8% v roce 2012).

Graf 17: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § § 285 nTZ v letech 2010 - 2013

*-trest NEPO: nepodmíněný trest odnětí svobody

**-trest PO: podmíněně odložený trest odnětí svobody

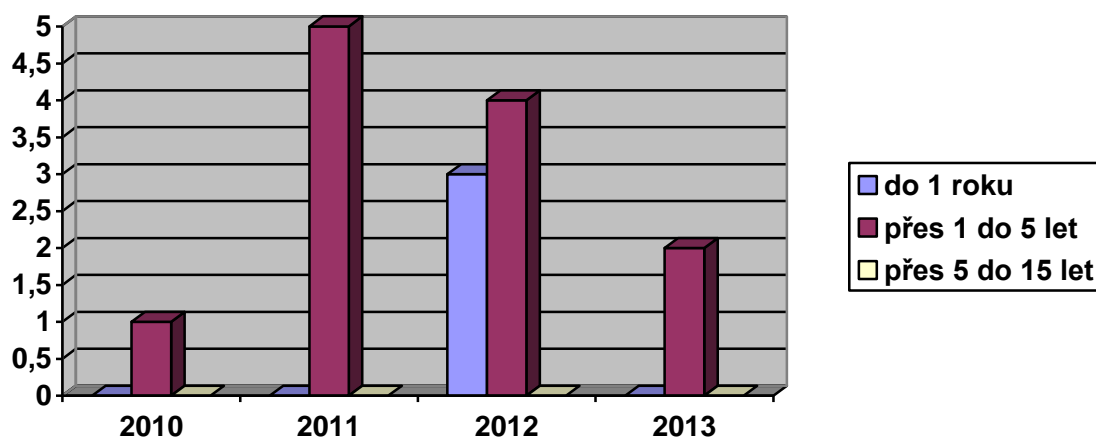
***-alternativní tresty: zákaz činnosti, peněžité trest, trest obecně prospěšných prací, domácí vězení

Tabulka 16: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § § 285 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→ tresty↓	2010		2011		2012		2013	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
trest NEPO	1	2,9	5	6,1	7	7,1	2	1,9
trest PO	27	77,1	71	86,6	73	73,7	94	87,9
alternativ. tresty*	7	20,0	4	4,9	13	13,1	11	10,3
celkový počet odsouzených	35	100	82	100	99	100	107	100

Vzhledem k celkovému nárůstu počtu odsouzených stoupá i počet odsouzených u jednotlivých druhů trestů. Nejvíce je to patrné u podmíněných trestů odnětí svobody, kde z 27 případů v roce 2010, stoupl počet na 94 v roce 2013.

Graf 18: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 285 nTZ v letech 2010 - 2013

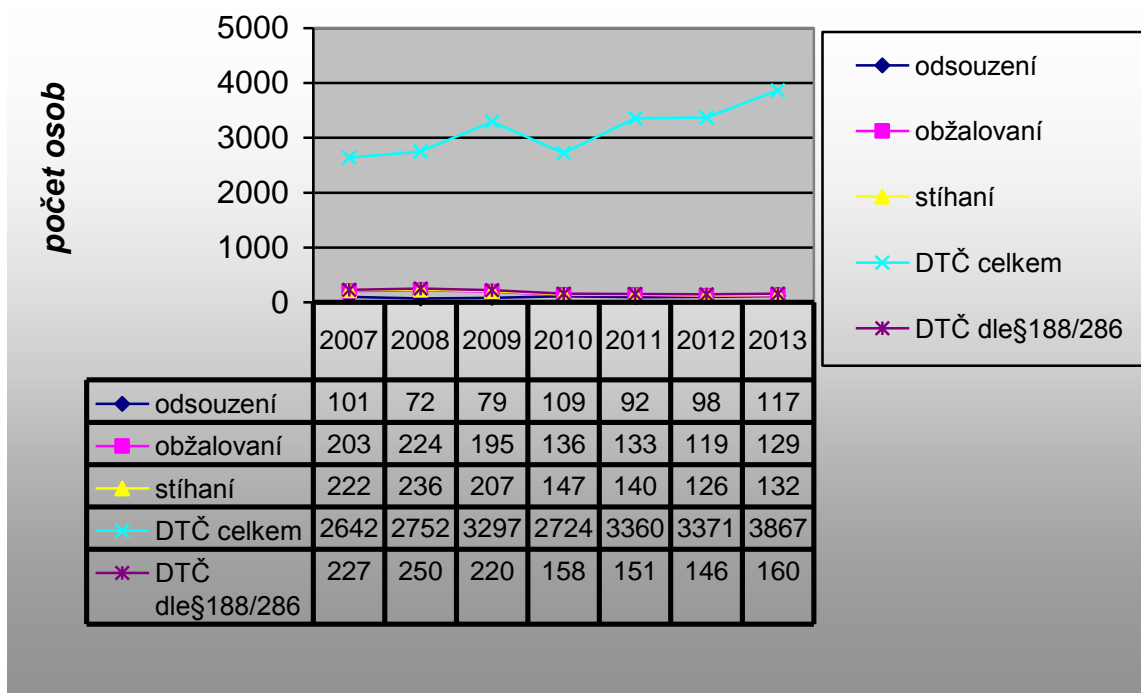
Tabulka 17: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 285 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→	2010		2011		2012		2013	
tresty↓	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
trest do 1 roku	0	0	0	0	3	42,3	0	0
trest přes 1 do 5 let	1	100	5	100	4	57,7	2	100
přes 5 do 15 let	0	0	0	0	0	0	0	0
celkový počet trestů	1	100	5	100	7	100	2	100

Zatímco v roce 2010 byl uložen pouze 1 nepodmíněný trest odnětí svobody, tak v roce 2012 jich bylo uloženo již 7, ale v roce 2013 opět pokles na pouhé 2 nepodmíněné tresty odnětí svobody.

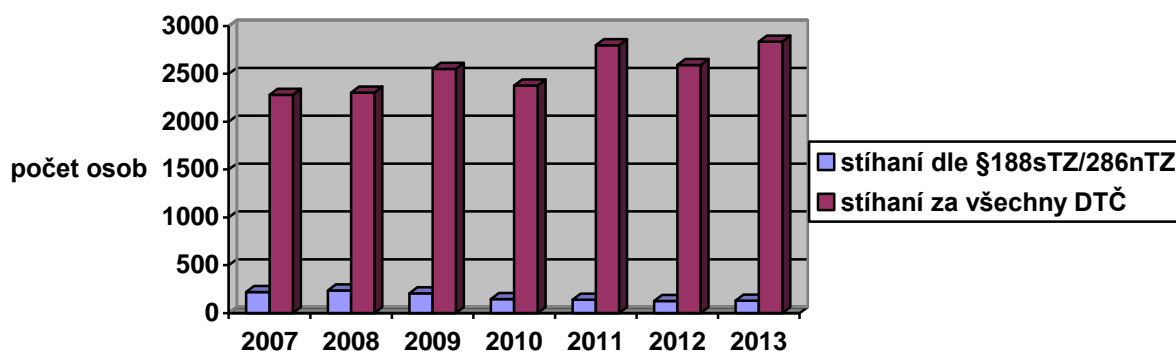
3.4 Analýza trestného činu dle § 188 sTZ a § 286 dle nTZ

Graf 19: Počty osob trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za trestný čin dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007 - 2013 vzhledem k celkovému počtu spáchaných drogových trestných činů a celkovému počtu DTČ dle § 188 sTZ a § 286 dle nTZ

Zatímco u DTČ celkem je patrný v letech 2010 - 2013 nárůst, tak u DTČ dle § 286 nTZ zaznamenáváme mírný pokles (rok 2013 mírný nárůst), tento pokles lze pozorovat již v roce 2009 (§ 188 sTZ) . Nejvyššího podílu na celkové DTČ dosáhl tento trestný čin v roce 2008 – 9,1%, poté již neustále klesal až na 4,1% v roce 2013. Zatímco u trestně stíhaných a obžalovaných je taktéž zmiňovaný pokles od roku 2009, tak u odsouzených došlo v roce 2010 k nárůstu o značných 27,5% oproti roku 2009.

Graf 20: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ

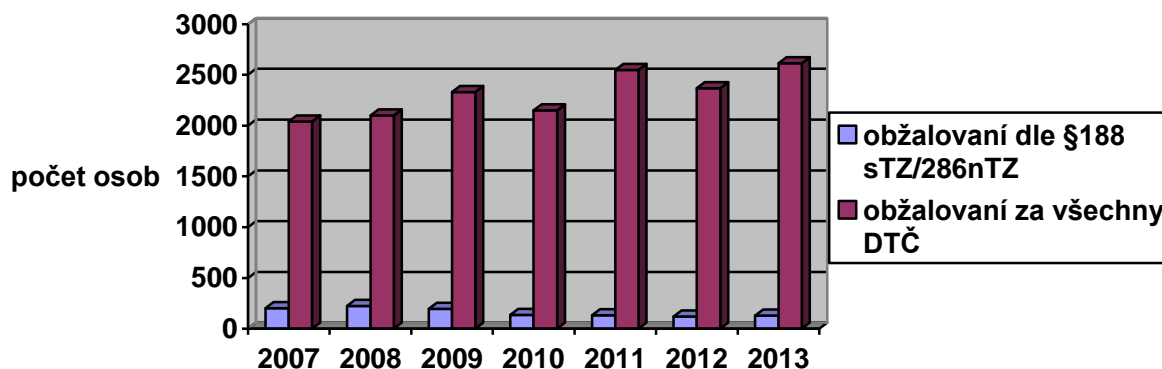

Tabulka 18: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
stíhaní dle §188 sTZ/286nTZ	222	236	207	147	140	126	132
stíhaní za všechny DTČ	2282	2304	2553	2377	2798	2593	2836
188sTZ/286nTZ/všechny DTČ(%)	9,7	10,2	8,1	6,2	5,0	4,9	4,7

Od roku 2009 klesá nejen absolutní počet trestně stíhaných dle § 188 sTZ a § 286 nTZ (výjimkou rok 2013), ale klesá i podíl tohoto trestného činu na všech DTČ, nejvyšší podíl byl zaznamenán v roce 2008 – 10,2%, nejnižší v roce 2013 – 4,7%.

Graf 21: Poměr počtu obžalovaných dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ

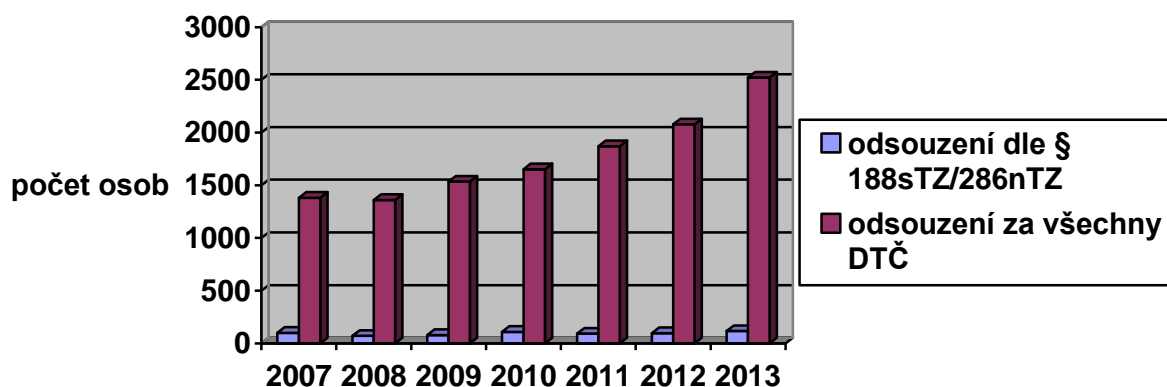

Tabulka 19: Poměr počtu obžalovaných dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
obžalování dle §188 sTZ/286nTZ	203	224	195	136	133	119	129
obžalování za všechny DTČ	2042	2100	2332	2152	2549	2368	2615
188 sTZ/286 nTZ/všechny DTČ(%)	9,9	10,6	8,4	6,3	5,2	5,0	4,9

U obžalovaných je to identické jako u trestně stíhaných, tzn. že od roku 2009 klesá absolutní počet obžalovaných dle § 188 sTZ a § 286 nTZ (výjimka rok 2013) a taktéž klesá i podíl tohoto trestného činu na všech DTČ, nejvyšší podíl byl zaznamenán v roce 2008 – 10,6%, nejnižší v roce 2013 – 4,9%.

Graf 22: Poměr počtu odsouzených dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ

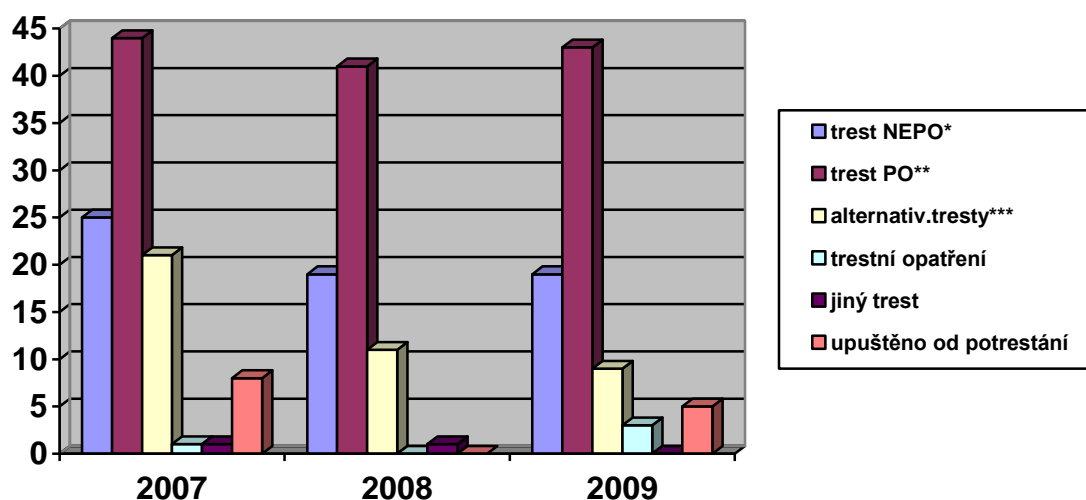

Tabulka 20: Poměr počtu odsouzených dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
odsouzení dle §188 sTZ/286nTZ	101	72	79	109	92	98	117
odsouzení za všechny DTČ	1382	1360	1535	1652	1870	2079	2522
188 sTZ/286nTZ/všechny DTČ(%)	7,3	5,3	5,1	6,6	4,9	4,7	4,6

U odsouzených je tomu jinak, než u obžalovaných a trestně stíhaných za tento trestný čin. V letech 2007 - 2009 lze vzhledem k celkovému počtu odsouzených pozorovat pokles podílu tohoto trestného činu ze 7,3% v roce 2007 na 5,1% v roce 2009 (i když v absolutních číslech byl v roce 2009 nárůst případů oproti roku 2008). V roce 2010 je zaznamenán nejvyšší podíl – 6,6%, naopak nejnižší v roce 2013 – 4,6% (v absolutních číslech mírný nárůst).

Graf 23: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 188 sTZ v letech 2007 - 2009

Tabulka 21: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 188 sTZ v letech 2007 - 2009 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→ tresty↓	2007		2008		2009	
	počet	%	počet	%	počet	%
trest NEPO*	25	24,8	19	26,4	19	24,1
trest PO**	44	43,6	41	56,9	43	54,4
alternativ.tresty***	21	20,8	11	15,3	9	11,4
trestní opatření	1	1,0	0	0	3	3,8
jiný trest	1	1,0	1	1,4	0	0
upuštěno od potrestání	8	7,9	0	0	5	6,3
celkový počet odsouzených	101	100	72	100	79	100

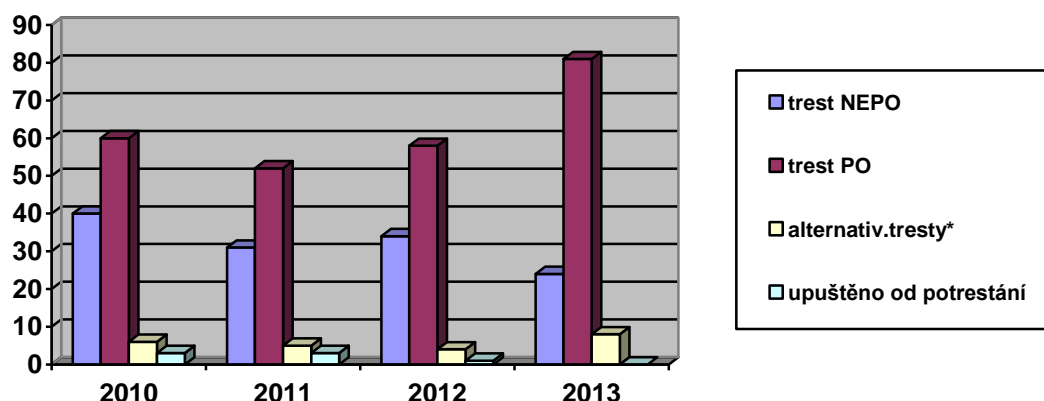
*-trest NEPO: nepodmíněný trest odnětí svobody

**-trest PO: podmíněně odložený trest odnětí svobody

***-alternativní tresty: zákaz činnosti, peněžitý trest, trest obecně prospěšných prací

Ze všech druhů trestů nejvyššího podílu opět dosáhl podmíněný trest odnětí svobody (od 43,6% v roce 2007 do 56,9% v roce 2008). Nepodmíněný trest se v tomto období pohyboval stabilně kolem ¼ všech druhů trestů (od 24,1% do 26,4%). Poklesl počet alternativních trestů z 21 případů v roce 2007 na 9 v roce 2009. Zbylé tresty tvoří jen zhruba 1/10 ze všech druhů trestů.

Graf 24: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 286 nTZ v letech 2010 - 2013

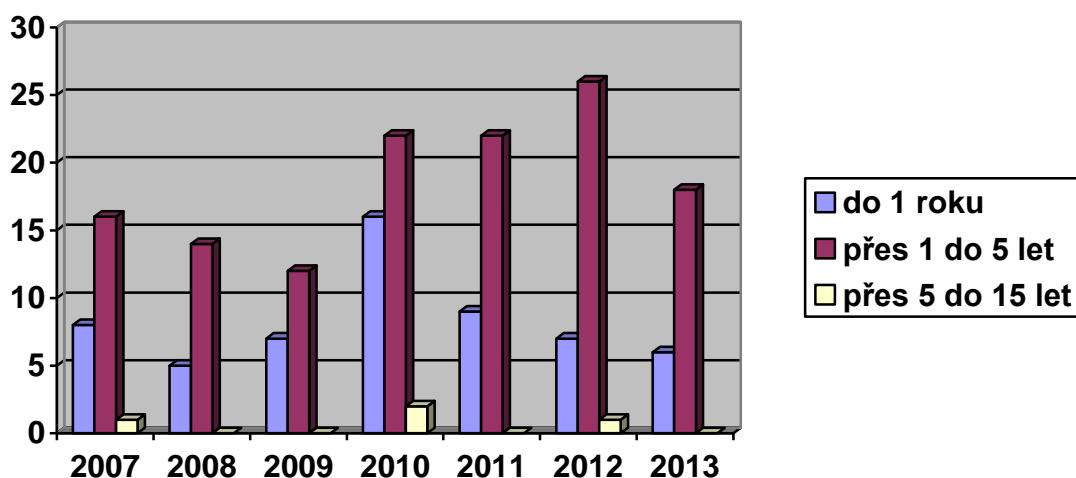
*-alternativní tresty: zákaz činnosti, peněžitý trest, trest obecně prospěšných prací, domácí vězení

Tabulka 22: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 286 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→	2010		2011		2012		2013	
tresty↓	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
trest NEPO	40	36,7	31	33,7	34	34,7	24	21,2
trest PO	60	55,0	52	56,5	58	59,2	81	71,7
alternativ.tresty*	6	5,5	5	5,4	4	4,1	8	7,1
upuštěno od potrestání	3	2,8	3	3,3	1	1,0	0	0
celkový počet	109	100	92	100	98	100	113	100

Podmíněný trest odnětí svobody je na 1.místě stejně jako v letech 2007 - 2009 s podílem vyšším než 50% (nejvyšší podíl dosažen v roce 2013 – 71,7%). Zvýšil se podíl nepodmíněných trestů (od 36,7% v roce 2010 do 33,7% v roce 2011, výjimka rok 2013 pokles na 21,2%). Protože celkově je počet odsouzených v letech 2010-2013 vyšší než v letech 2007-2009, tak i absolutní čísla u podmíněných a nepodmíněných trestů jsou vyšší. Naopak počet alternativních trestů neustále klesá (v roce 2007 – 21, v roce 2012 – 4, rok 2013 opět mírný nárůst).

Graf 25: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 188 sTZ a 286 nTZ v letech 2007 - 2013

Tabulka 23: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 188 sTZ v letech 2007 - 2009 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→	2007		2008		2009	
délka trestů↓	počet	%	počet	%	počet	%
trest do 1 roku	8	32,0	5	26,3	7	36,8
trest přes 1 do 5 let	16	64,0	14	73,7	12	63,2
přes 5 do 15 let	1	4,0	0	0	0	0
celkový počet trestů	25	100	19	100	19	100

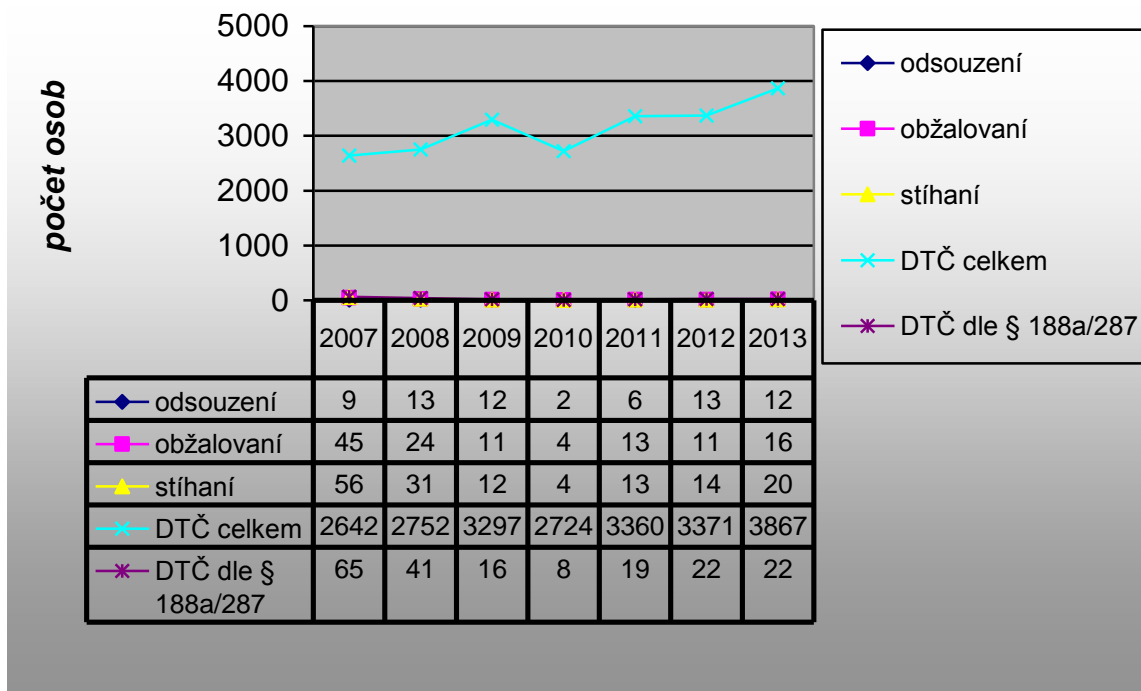
Tabulka 24: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 286 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→	2010		2011		2012		2013	
délka trestů↓	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
trest do 1 roku	16	40,0	9	29,0	7	20,6	6	25,0
trest přes 1 do 5 let	22	55,0	22	71,0	26	79,5	18	75,0
přes 5 do 15 let	2	5,0	0	0	1	2,9	0	0
celkový počet trestů	40	100	31	100	34	100	24	100

Celkový počet nepodmíněných trestů je v letech 2010 - 2013 vyšší než v letech 2007 - 2009. Je zajímavé, že nejvíce případů bylo v roce 2010. Trest odnětí svobody do 1 roku se po změně trestního zákona neustále snižuje (kromě roku 2009 nárůst o 2 případy), ale zatímco v letech 2007 - 2009 klesal trest odnětí svobody od 1 do 5 let (ze 16 případů v roce 2007 na 12 v roce 2009), tak v letech 2010 - 2012 počet tohoto trestu mírně vzrostl (ze 22 na 26 případů, výjimka rok 2013 pokles na 18 případů).

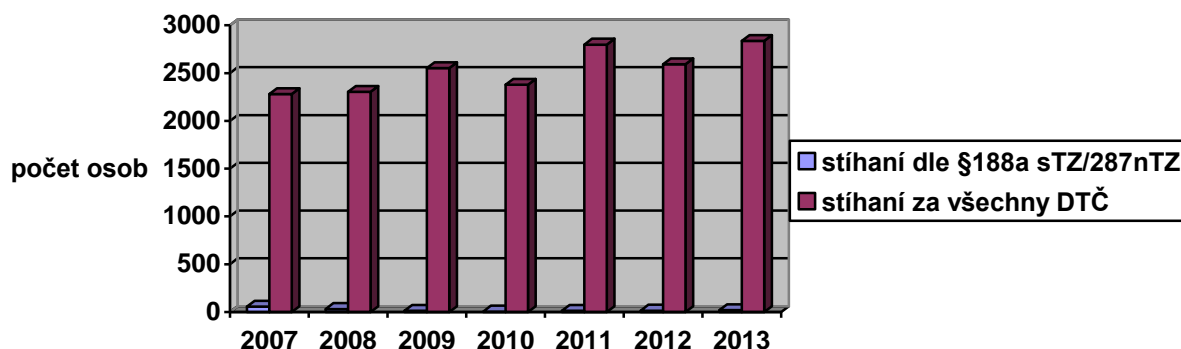
3.5 Analýza trestného činu dle § 188a sTZ a § 287 nTZ

Graf 26: Počty osob trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za trestný čin dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 vzhledem k celkovému počtu spáchaných drogových trestných činů a celkovému počtu DTČ dle § 188 a sTZ a § 287 nTZ

Počet DTČ dle § 188a sTZ a § 287 nTZ od roku 2007 do roku 2010 neustále klesal, až v letech 2011 a 2013 dochází k nárůstu. Nejvyššího zastoupení na všech DTČ tento trestný čin dosáhl v roce 2007 – 2,5%, nejnižší byl v roce 2010 – 0,3%. Celkově je tento trestný čin ze všech DTČ nejméně častý. V letech 2007-2009 bylo možné pozorovat pokles u všech atributů – tzn. trestně stíhaných, obžalovaných i odsouzených. Naopak v letech 2010 - 2013 lze pozorovat opětovný nárůst, i když ne takových hodnot jako v letech 2007 a 2008.

Graf 27: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ

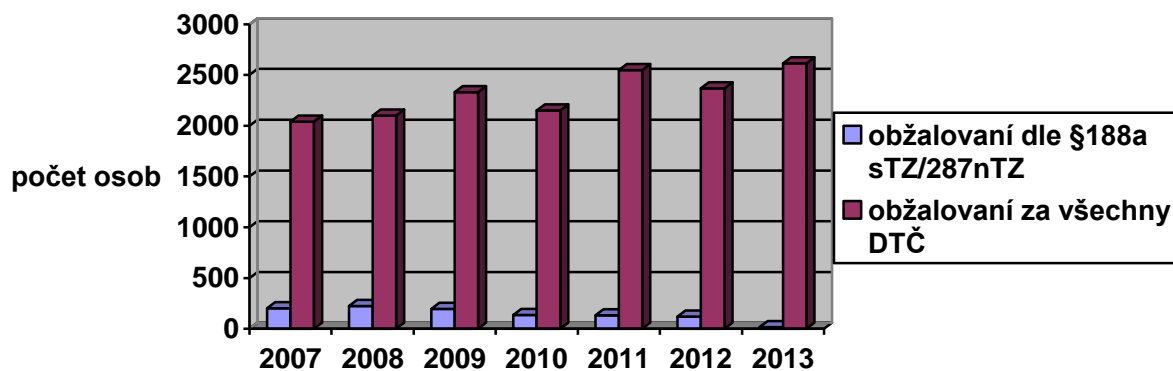

Tabulka 25: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
stíhaní dle §188a sTZ/287nTZ	56	31	12	4	13	14	20
stíhaní za všechny DTČ	2282	2304	2553	2377	2798	2593	2836
188a sTZ/287nTZ/všechny DTČ(%)	2,5	1,3	0,5	0,2	0,5	0,5	0,7

Jednoznačně nejvyšší podíl trestně stíhaných za tento trestný čin byl v roce 2007 – 2,5% (i v absolutních číslech nejvyšší počet 56 případů). V letech 2007 - 2009 se podíl snižoval z 2,5% v roce 2007 na 0,5% v roce 2009. Po změně trestního zákona dochází v letech 2011 až 2013 k mírnému nárůstu.

Graf 28: Poměr počtu obžalovaných dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ

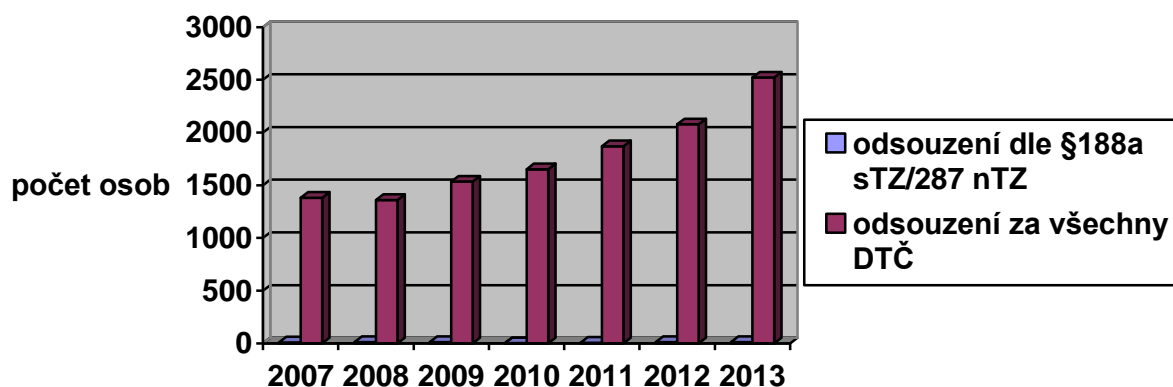

Tabulka 26: Poměr počtu obžalovaných dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
obžalování dle §188a sTZ/287nTZ	45	24	11	4	13	11	16
obžalování za všechny DTČ	2042	2100	2332	2152	2549	2368	2615
188a sTZ/287 nTZ/všechny DTČ(%)	2,2	1,1	0,5	0,2	0,5	0,5	0,6

U obžalovaných je to podobné jako u trestně stíhaných osob. Nejvyššího podílu tohoto trestného činu na všech DTČ je dosaženo v roce 2007 – 2,2% (v absolutních číslech 45 případů), nejnižšího v roce 2010 – 0,2% (pouhé 4 případy).

Graf 29: Poměr počtu odsouzených dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ

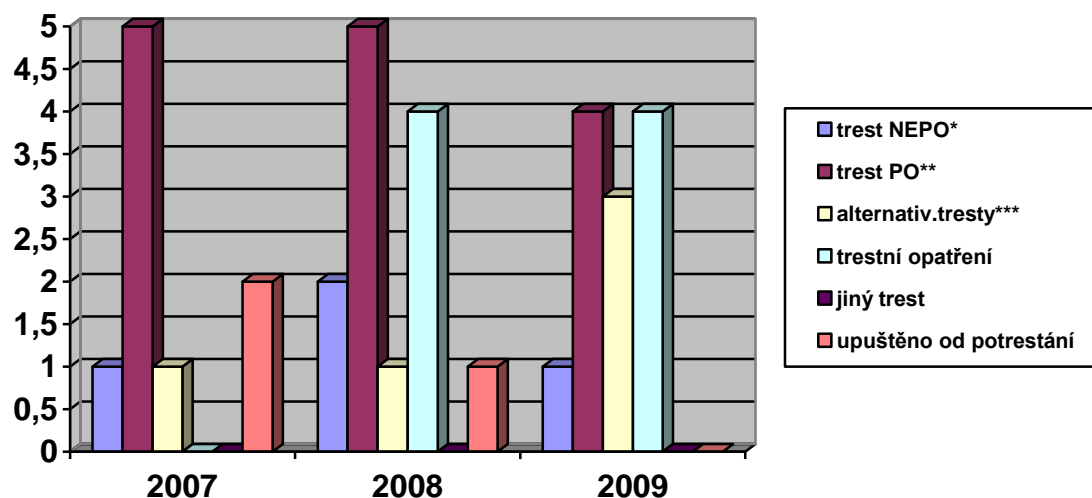

Tabulka 27: Poměr počtu odsouzených dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
odsouzení dle §188a sTZ/287 nTZ	9	13	12	2	6	13	12
odsouzení za všechny DTČ	1382	1360	1535	1652	1870	2079	2522
188a sTZ/287nTZ/všechny DTČ(%)	0,7	1,0	0,8	0,1	0,3	0,6	0,5

U odsouzených lze pozorovat v letech 2007 - 2009 stagnaci, v roce 2009 pokles o 1 případ (12), zatímco v letech 2010 - 2013 nárůst na úroveň roku 2008 – (13 případů). Nejnižší počet odsouzených byl v roce 2010 pouze 2 případy.

Graf 30: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 188a sTZ v letech 2007 - 2009

Tabulka 28: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 188a sTZ v letech 2007 - 2009 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→ tresty↓	2007		2008		2009	
	počet	%	počet	%	počet	%
trest NEPO*	1	11,1	2	15,4	1	8,3
trest PO**	5	55,6	5	38,5	4	33,3
alternativ.tresty***	1	11,1	1	7,7	3	25,0
trestní opatření	0	0	4	30,8	4	33,3
jiný trest	0	0	0	0	0	0
upuštěno od potrestání	2	22,2	1	7,7	0	0
celkový počet odsouzených	9	100	13	100	12	100

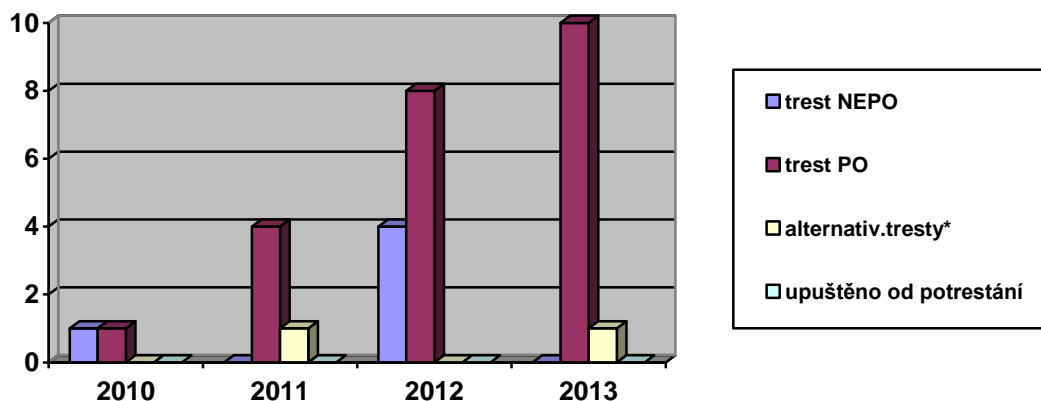
*-trest NEPO: nepodmíněný trest odnětí svobody

**-trest PO: podmíněně odložený trest odnětí svobody

***-alternativní tresty: zákaz činnosti, peněžitý trest, trest obecně prospěšných prací

Nejvíce trestů bylo uloženo jako podmíněný trest odnětí svobody stejně jako u ostatních DTČ, čísla u jednotlivých druhů trestů se pohybují v řádech jednotek.

Graf 31: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 287 nTZ v letech 2010 - 2013

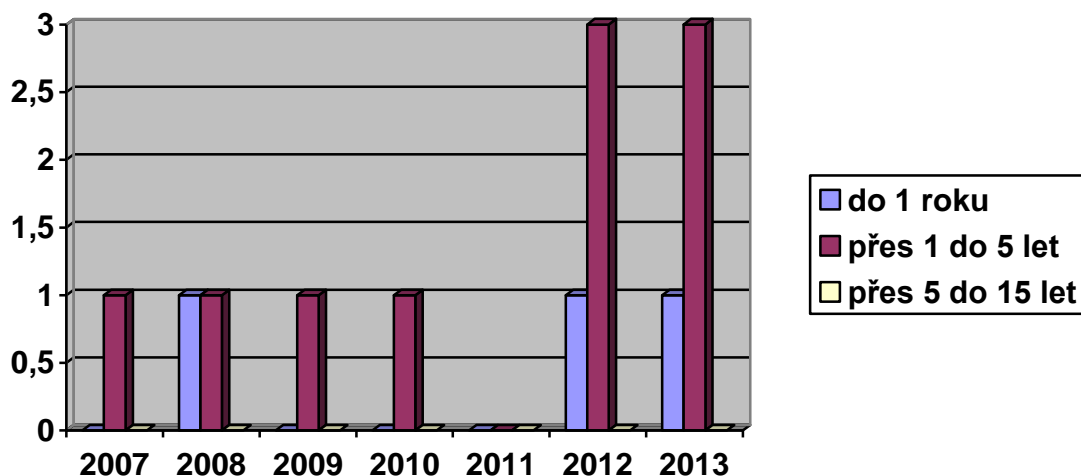
*-alternativní tresty: zákaz činnosti, peněžitý trest, trest obecně prospěšných prací, domácí vězení

Tabulka 29: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 287 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→ tresty↓	2010		2011		2012		2013	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
trest NEPO	1	50,0	0	0	4	30,8	0	0
trest PO	1	50,0	4	66,6	8	61,5	10	83,3
alternativ.tresty*	0	0	1	16,6	0	0	1	8,3
upuštěno od potrestání	0	0	0	0	0	0	0	0
celkový počet odsouzených	2	100	6	100	13	100	12	100

U celkového počtu odsouzených za tento trestný čin v letech 2010 - 2013 je patrný poměrně značný nárůst (v roce 2010 pouze 2 případy, v roce 2012 již 13). Zapříčiněno to je zejména zvýšeným počtem podmíněných trestů v letech 2011 až 2012 (ze 4 na 10 případů).

Graf 32: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 188a sTZ a 287 nTZ v letech 2007 - 2013

Tabulka 30: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 188a sTZ v letech 2007 - 2009 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→	2007		2008		2009	
délka trestů↓	počet	%	počet	%	počet	%
trest do 1 roku	0	0	1	50	0	0
trest přes 1 do 5 let	1	100	1	50	1	100
přes 5 do 15 let	0	0	0	0	0	0
celkový počet trestů	1	100	2	100	1	100

Tabulka 31: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 287 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech)

roky→	2010		2011		2012		2013	
délka trestů↓	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
trest do 1 roku	0	0	0	0	1	25,0	0	0
trest přes 1 do 5 let	1	100	0	0	3	75,0	0	0
přes 5 do 15 let	0	0	0	0	0	0	0	0
celkový počet trestů	1	100	0	100	4	100	0	0

Nepodmíněné tresty odnětí svobody za tento trestný čin jsou udělovány pouze výjimečně, i když v roce 2012 byly uloženy celkem ve 4 případech (3 z nich s trestem odnětí svobody od 1 roku do 5 let).

4 Diskuse a závěr

Celkový počet zjištěných trestných činů v letech 2007 - 2013 podle policejních statistik (řazeny všechny druhy kriminality – např. majetková, násilná, sexuální, počítačová aj.) neustále (s výjimkou roku 2011, kdy byl zaznamenán jen nepatrný nárůst) klesá, ale počet zjištěných DTČ neustále roste. Dochází tedy ke zvýšení podílu primární drogové kriminality na všech zjištěných trestných činech (v roce 2007 - 0,8%, 2008 - 0,9%, 2009 - 0,9%, 2010 - 1,0%, 2011 - 1,2%, 2012 - 1,3%, v roce 2013 - 1,6%) . Toto může značit lepší práci policie v odhalování DTČ, ale spíše se domnívám, že je to zapříčiněno neustále rostoucím počtem tzv. problémových uživatelů drog. (Mravčík, 2013 uvádí, že v roce 2007 to bylo dle prevalenčních odhadů 30900 osob, v roce 2013 již 44900) a také tím, že se nepodařilo v rámci primární prevence snížit poptávku po drogách, resp. ani nabídku.

Ze statistických údajů MS týkajících se DTČ v letech 2007 – 2013 vyplývá, že jednoznačně nejčastěji páchaným DTČ je trestný čin dle § 187 sTZ/§ 283 nTZ (co do počtu trestně stíhaných, obžalovaných i odsouzených osob) i co do počtu vyšetřovaných DTČ dle údajů státních zastupitelství. Tento trestný čin zahrnuje nejvíce protiprávního jednání týkajícího se OPL a nejčastěji se takového jednání dopouštějí dealeri, ale i uživatelé. Objektivní stránka spočívá v neoprávněné výrobě, dovozu, vývozu, průvozu, nabídnutí, zprostředkování nebo prodeji, případně jiném opatření druhému nebo přechovávání pro jiného těchto látek v jakémkoli množství.

Percentuální zastoupení tohoto trestného činu je ze všech trestných činů spadajících do primární drogové kriminality největší, nejnižší podíl byl zaznamenán v roce 2008 - 74,8% a nejvyšší v roce 2010 - 80% (viz. kapitola 3. 1, graf. č. 1). Možnost ukládání peněžitého trestu u základní skutkové podstaty, stejně jako možnost uložení trestu propadnutí majetku podle nTZ jsou tak málo ukládanými tresty, že tato okolnost neměla na skladbu ukládaných trestů prakticky žádný vliv.

Na základě dosud zjištěných údajů lze předpokládat, že počet zjištěných DTČ dle § 187 sTZ/§ 283 dle nTZ se bude zvyšovat. a) Jednak na základě změny materiálně formálního pojetí trestného činu ve formální (soudy tak mohly případy nižší závažnosti, které by však díky existenci okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby naplňovaly kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu, posoudit podle základní skutkové podstaty a uložit tak mírnější trest, ale podle nTZ však taková varianta nebude možná a čin bude muset být posuzován podle takové skutkové podstaty, kterou naplňuje) b) Jednak dochází ke zpřísnění u kvalifikovaných skutkových podstat tohoto trestného činu, kdy ohledně získání značného, či prospěchu velkého rozsahu nebude třeba samotné získání takového prospěchu, ale postačí prokázání takového úmyslu, který bude možno dovodit z množství OPL.

Změnou trestního zákona rovněž dochází ke zpřísnění trestní sazby u pachatelů, kteří se tohoto trestného činu dopouštějí opakovaně (tzn. byli za něj v posledních 3 letech odsouzeni). Pachatelé mohou být odsouzeni na 2 – 10 let (v předchozí právní úpravě jen na 1 – 5 let). Považuji za významné v budoucnu ověřit, zda má tato skutečnost vliv na poměrně značném nárůstu nepodmíněných trestů od 1 roku do 5 let (a pokud ano, pak musely být tyto tresty ukládány v dolní polovině trestní sazby).

Ačkoliv počet trestně stíhaných a obžalovaných v roce 2010 a 2012 poklesl, na celkový počet odsouzených to nemělo vliv, neboť rovnoměrně narůstal. Příčiny tohoto jevu můžeme spatřovat ve vyšší efektivitě trestního řízení v těchto letech, kdy počet trestně stíhaných a obžalovaných rostl, zatímco počty odsouzených byly na konstantní úrovni.

Přesto rozdíly v počtu trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených se i po změně trestního zákona pohybují v řádech stovek případů. Trestnímu řízení by měl být přikládán větší význam ve smyslu lepší provázanosti orgánů činných v trestním řízení (policie, státní zastupitelství, soudy). Podle trestního řádu by trestní stíhání mělo být zahajováno až poté, co je policejními orgány dostatečně odůvodněno, že daný trestný čin spáchala určitá osoba a obžaloba je podávána státním zástupcem v případě, že výsledky vyšetřování dostatečně odůvodňují postavení obviněného před soud. Domnívám se, že již tyto dvě zmíněné okolnosti by měly v naprosté většině případů postačovat k pravomocným rozsudkům prokazujícím vinu pachatele.

Zajímavý je také rozdíl v celkovém počtu zjištěných DTČ dle § 187 sTZ/§ 283 nTZ a trestně stíhanými. Tento rozdíl se pohybuje stejně jako u výše popisovaného rozdílu mezi trestně stíhanými, obžalovanými a odsouzenými v řádech stovek případů. Lze předpokládat, že se na tomto faktu podílí např. to, že 1 pachatel může spáchat více DTČ a také, že dojde k zastavení trestního stíhání státním zástupcem např.: je-li nepochybné, že se nestal skutek, pro který se trestní stíhání vede, nebo není-li prokázáno, že skutek spáchal obviněný.

Druhým nejčastěji páchaným DTČ je trestný čin dle § 187a sTZ/§ 284 nTZ, jeho podíl na všech DTČ činil maximálně 14,6% v roce 2008 a nejnižší hodnoty 9,5% dosáhl v roce 2010. U tohoto trestného činu je po změně trestního zákona patrný snižující se poměr mezi trestně stíhanými a odsouzenými. V roce 2012 byl dokonce zaznamenán větší počet odsouzených než obžalovaných, tato skutečnost je patrně způsobena tím, že obžalovaní v roce 2011 byli pravomocně odsouzeni až v roce 2012. nTZ přinesl v § 284 rozlišení mezi jednotlivými OPL, které spočívá v tom, že méně přísně jsou trestáni ti, kteří neoprávněně přechovávají v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC). Přísnější jsou tresty pro ty, kdo takto činí u jiné OPL. Mravčík (2010, 2011, 2012) ve svých výročních zprávách uvádí, že počty zadržených osob v souvislosti s přechováním konopných látek pro vlastní potřebu se neustále zvyšují (v roce 2010 – 59,6% ze všech druhů drog, v roce 2012 již 77,3%), ale např. na počtu trestů nepodmíněně odsouzených do 1 roku tento fakt neměl žádný vliv, za to počet podmíněných

trestů v letech 2011 až 2013 rapidně vzrostl a také počty nepodmíněných trestů od 1 roku do 5 let se značně navýšil. Lze tedy předpokládat, že soudy přistupují přesně podle změny trestního zákona a mírněji trestají ty, kteří přechovávají konopí v množství větším než malém. Ale přísněji postihují ty, kteří takto činí ve větším, či značném rozsahu, či přechovávají jinou OPL než je konopí (i když při ukládání nepodmíněných trestů odnětí svobody musíme vzít v úvahu i faktory, jakými jsou např. recidiva pachatele, či ukládání souhrnného trestu).

Trestný čin dle § 285 nTZ nelze porovnávat, protože tento trestný čin nebyl kodifikován ve sTZ. Je zajímavé, že počet odsouzených v roce 2011 až 2013 je vyšší než počet obžalovaných. To může souviset s tím, že v právní praxi tento trestný čin nebyl zažítý a než došlo k pravomocnému odsouzení, tak ti co byli trestně stíháni, resp. obžalováni např. v roce 2010 až 2012, tak odsouzeni byli až následující rok.

U trestného činu dle § 188 sTZ/§ 286 dle nTZ je zajímavé, že klesá rozdíl mezi celkovým počtem zjištěných DTČ a pravomocně odsouzenými. V roce 2008 bylo zjištěno 250 trestných činů dle §188 sTZ v roce 2013 - 160 trestných činů dle § 286 nTZ a počet odsouzených v roce 2008 činil 72 v roce 2013 - 117 odsouzených. Což v tomto případě může svědčit o snadnější prokazatelnosti ze spáchání tohoto trestného činu a usvědčení pachatele orgány činnými v trestním řízení. To samé se dá říci i o trestném činu dle § 188a sTZ/§ 287 nTZ. Tyto trestné činy tvoří jen velmi malou část z celkového počtu DTČ.

Válková, Kuchta (2012) konstatují, že pachatelé DTČ jsou jak konzumenti a na droze závislí lidé, tak i ti, kteří drogu nekonzumují, ale chtějí se jejím prostřednictvím obohatit. A protože počet problémových uživatelů OPL v naší zemi roste, roste nejen poptávka, ale zcela zákonitě i nabídka OPL. V rámci represivní koncepce trestní politiky se stát snaží obchod s OPL redukovat prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení, které trestají zejména dealery drog. Proto u nás došlo k nárůstu počtu osob odsouzených k nepodmíněným trestům odnětí svobody. Na druhou stranu by bylo zajímavé zjistit, jakým způsobem přistupují orgány činné v trestním řízení k uživatelům OPL, protože v dnešní době je odborníky uplatňována terapeutická koncepce, která upřednostňuje léčbu uživatelů před trestním postihem. Počet jak podmíněných, tak alternativních trestů se sice také zvyšuje, ale to je k celkovému počtu zjištěných DTČ celkem logické.

Jak jsem se již zmínil na začátku této kapitoly, tak počet všech zjištěných trestných činů v ČR klesá, ale u primární drogové kriminality naopak dochází k nárůstu jak zjištěných, tak objasněných DTČ, přesto že tato kriminalita je do značné míry latentní. Pakliže vezmeme v potaz, že s primární drogovou kriminalitou nepochybně souvisí i sekundární drogová kriminalita (trestné činy páchané za účelem získání drogy, či např. pod vlivem drogy), pak je toto zjištění poklesu všech zjištěných trestných činů poměrně překvapivé. Ale nárůst trestů v oblasti primární drogové kriminality už tak překvapivý není. Zpřísněním znění jednotlivých skutkových podstat DTČ se projevilo v oblasti trestního řízení ukládáním většího počtu trestů.

Použitá Literatura

- Bém, P., Kalina, K. (2003). Úvod do primární prevence: východiska, základní pojmy a přístupy. In: K. Kalina et al. (2003). Drogy a drogové závislosti. 2. díl. Praha: Úřad vlády ČR.
- Bradáčová, L. Proč není pěstování rostliny konopí výrobou? Státní zastupitelství 2008, č. 4, s. 27 - 30.
- Budina, Z. (1995). Problematika právní úpravy nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami. Bulletin Národní protidrogové centrály, 95 (2), s. 5-10.
- Carpentier, Ch. (2007). Drogy a trestná činnost - složitý vztah. Lisabon: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství.
- Císař, R. (2002). Trestněprávní status konopí de lege lata i de lege ferenda. Trestněprávní revue, 2002 (1), s. 12-17.
- Fastner, J. (1999). Ještě k trestnému činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a trestního zákona. Trestní právo, 99 (11), s. 6-11.
- Fischer, S., Škoda, J. (2009). Sociální patologie. Praha: GRADA Publishing.
- Ganeri, A. (2001) Drogy: od extáze k agonii, Praha: Amulet.
- Grumlík, R. (1998). Historizující úvaha a pohled na drogovou závislost v České Republice část I. Bulletin Národní protidrogové centrály 98 (1), s.17-18.
- Hein, O. (1999). Kriminalizace držení drog pro vlastní potřebu – ano či ne? Právní rozhledy, 99(4), s. 201-203.
- Hruška, J. (2008). Je pouhé pěstování konopí trestné? Trestní právo, 08 (11), s.32-36.
- Chmelík, J. (1999). Nová právní úprava drogových deliktů a stručně k metodice jejich dokazování. Kriminalistika 99 (1), s. 31-37.
- Juráková, I. (1999). Několik poznámek ke kriminalizaci držení drog pro vlastní potřebu. Právní rozhledy, 99 (1), s. 15-18.
- Kalina, K. et al. (2003). Drogy a drogové závislosti. 2. díl. Praha: Úřad vlády ČR.
- Kloučková, S. (2000). Hodnocení znaků skutkové podstaty trestného činu přechovávání drog pro vlastní potřebu podle § 187a trestního zákona. Právní rozhledy, 2000 (6), s.242-246.
- Marešová, A. a kol.(2003). Drogy a česká vězeňská populace v kontextu drogové scény a trestněprávní legislativy. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
- Mravčík, V., Grohmannová, K., Chomynová, P., Nečas, V., Grolmusová, L., Kiššová, L., Nechanská, B., Fidesová, H., Kalina, K., Vopravil, J., Kostecká, L., Jurystová, L.

- (2011). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2011. Praha: Úřad vlády ČR.
- Mravčík, V., Chomynová, P., Grohmannová, K., Nečas, V., Grolmusová, L., Kiššová, L., Nechanská, B., Sopko, B., Fidesová, H., Vopravil, J., Jurystová, L. (2012). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012. Praha: Úřad vlády ČR.
 - Mravčík, V., Chomynová, P., Orliková, B., Pešek, R., Škařupová, K., Škrdlantová, E., Miovská, L., Gajdošíková, H., Vopravil, J. (2007) Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2007. Praha: Úřad vlády ČR.
 - Mravčík, V., Pešek, R., Horáková, M., Nečas, V., Škatulová, K., Šťastná, L., Škrdlantová, E., Kiššová, L., Běláčková, V., Fidesová, H., Nechanská, B., Vopravil, J., Kalina, K., Gabrhelík, R., Zábranský, T. (2009). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2009. Praha: Úřad vlády ČR.
 - Mravčík, V., Pešek, R., Škatulová, K., Orliková, B., Škrdlantová, E., Šťastná, L., Kiššová, L., Běláčková, B., Gajdošíková, H., Vopravil, J. (2008). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2008. Praha: Úřad vlády ČR
 - Nečada, V. (2000). Přehled novel trestních kodexů v období od listopadu 1989 do konce roku 1999. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
 - Novotná, J. (2004). Můžeme trestně stíhat pachatele nelegální manipulace s rostlinou durmanu obecného? Bulletin Národní protidrogové centrály, 2004(3), s.8-10.
 - Pikna, B. (1996). Téma legalizace drog jako závažný právní a společenský problém. Trestní právo, 96 (11), s.15-18.
 - Pipek, J. (2004). Formální pojetí trestného činu a princip oportunity. Trestněprávní revue, 2004 (11), s.309-320.
 - Púry, F., Sotolář, A., Šámal, P. (1999). K problematice trestněprávního postihu přechovávání drog pro vlastní potřebu. Právní rozhledy, 99 (10,11), s.509-517, s.581-587.
 - Růžička, M. (1999). K problematice trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek nebo jedů podle ustanovení § 187a trestního zákona. Trestní právo, 99(6), s.8-13
 - Šámal, P. (2003). K problematice množství většího než malého u omamných a psychotropních látek podle § 187a odst. 1 TrZ. Trestněprávní revue, 2003 (1), s.27-28.
 - Šámal, P. (2007). K problému formálního a materiálního pojetí a pojmu trestného činu v připravované kodifikaci trestního zákoníku. Právní rozhledy, 2007 (17), s.367-642.
 - Štablová, R. (1999). Drogy, kriminalita a prevence. Praha: Policejní akademie ČR.

- Štablová, R., Brejcha, B. (2005). Drogy: vybrané kapitoly. Praha: Policejní akademie ČR.
- Štefunková, M. (2011). Drogy a kriminalita – jaký je mezi nimi vztah? Adiktologie, 11 (3), s.156-164
- Šturma, P. (1996). Materiální prameny mezinárodní kontroly drog (se zvláštním zřetelem k otázce legalizace). Právník, 96 (1), s. 70-81.
- Teryngel, J. (1996). K lidoveckým návrhům novel trestního zákona. Trestní právo, 96 (4), s.14-19
- Trávníčková, I., Zeman, P. (2007). Možnosti trestní justice v protidrogové politice I. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
- Tukinská, M. (2010). Množství drogy větší než malé dle nového trestního zákoníku. Kriminální věda, 2010 (2), s.134-140.
- Válková, H., Kuchta, J. et al. (2012). Základy kriminologie a trestní politiky. Praha: C.H. Beck.
- van Dijk, T. (1993). Možné perspektivy přístupu k problematice drog a nizozemská drogová politika, in: Normativnost a realita práva, s. 96-97.
- Vůjtěch, J. et al. (2000). Účinky transformace trestního zákonodárství na stav kriminality a zvyšování efektivnosti justice ve vztahu k bezpečnosti občanů ČR v horizontu r. 2000. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
- Zábranský, T. et al. (2001) PAD: Projekt analýzy dopadů novelizace drogové legislativy v ČR. Souhrnná závěrečná zpráva. Praha: ResAd/Scan.
- Zeman, P. (2009). Drogové trestné činy podle trestního zákoníku v kontextu formálního pojetí trestného činu. Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta.
- Zeman, P., Gajdošíková, H. (2010). Zaostrěno na drogy. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2010, s.1-12.
- Zeman, P. et al.(2011). Vybrané aspekty drogové problematiky z pohledu občanů. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
- Odbor dohledu Ministerstva spravedlnosti ČR. Statistická ročenka kriminality za rok 2007. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR.
- Odbor dohledu Ministerstva spravedlnosti ČR. Statistická ročenka kriminality za rok 2008. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR.
- Odbor dohledu Ministerstva spravedlnosti ČR. Statistická ročenka kriminality za rok 2009. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR.

- Odbor dohledu Ministerstva spravedlnosti ČR. Statistická ročenka kriminality za rok 2010. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR.
- Odbor dohledu Ministerstva spravedlnosti ČR. Statistická ročenka kriminality za rok 2011. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR.
- Odbor dohledu Ministerstva spravedlnosti ČR. Statistická ročenka kriminality za rok 2012. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn a novel.
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších změn a novel.
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže ve znění pozdějších změn a novel.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších změn a novel.
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách ve znění pozdějších změn a novel.

Seznam grafů a tabulek

Graf 1: Počty osob trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za trestný čin dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 vzhledem k celkovému počtu spáchaných drogových trestných činů a DTČ dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ.....	32
Graf 2: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ	33
Graf 3: Poměr počtu obžalovaných dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ	34
Graf 4: Poměr počtu odsouzených dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ	35
Graf 5: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 187 sTZ v letech 2007 - 2009	36
Graf 6: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 283 nTZ v letech 2010 - 2013	37
Graf 7: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 187 sTZ a 283 nTZ v letech 2007 - 2013	38
Graf 8: Počty osob trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za trestný čin dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 vzhledem k celkovému počtu spáchaných drogových trestných činů a celkovému počtu DTČ dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ	39
Graf 9: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ.	40
Graf 10: Poměr počtu obžalovaných dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ	41
Graf 11: Poměr počtu odsouzených dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ	42
Graf 12: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 187a sTZ v letech 2007 - 2009	43
Graf 13: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 284 nTZ v letech 2010 - 2013	44
Graf 14: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 187a sTZ a 284 nTZ v letech 2007 - 2013	45
Graf 15: Počty osob trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za trestný čin dle § 285 nTZ v letech 2010-2013 vzhledem k celkovému počtu spáchaných drogových trestných činů a celkovému počtu DTČ dle § 285 nTZ.....	46
Graf 16: Poměr počtu trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených dle § 285 nTZ v letech 2010 - 2013 k počtu trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za všechny DTČ	47
Graf 17: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § § 285 nTZ v letech 2010 - 2013.....	48
Graf 18: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 285 nTZ v letech 2010 - 2013	49

Graf 19: Počty osob trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za trestný čin dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007-2013 vzhledem k celkovému počtu spáchaných drogových trestných činů a celkovému počtu DTČ dle § 188 sTZ a § 286 dle nTZ	50
Graf 20: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ	51
Graf 21: Poměr počtu obžalovaných dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ	52
Graf 22: Poměr počtu odsouzených dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ	53
Graf 23: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 188 sTZ v letech 2007 - 2009	54
Graf 24: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 286 nTZ v letech 2010 - 2013	55
Graf 25: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 188 sTZ a 286 nTZ v letech 2007 - 2013	56
Graf 26: Počty osob trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za trestný čin dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 vzhledem k celkovému počtu spáchaných drogových trestných činů a celkovému počtu DTČ dle § 188 a sTZ a § 287 nTZ	57
Graf 27: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ	58
Graf 28: Poměr počtu obžalovaných dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ	59
Graf 29: Poměr počtu odsouzených dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ	60
Graf 30: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 188a sTZ v letech 2007 - 2009	61
Graf 31: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 287 nTZ v letech 2010 - 2013	62
Graf 32: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 188a sTZ a 287 nTZ v letech 2007 - 2013	63
Tabulka 1: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)	33
Tabulka 2: Poměr počtu obžalovaných dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech).....	34
Tabulka 3: Poměr počtu odsouzených dle § 187 sTZ a § 283 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)	35
Tabulka 4: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 187 sTZ v letech 2007 - 2009 (vyjádřeno v absolutních číslech).....	36

Tabulka 5: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 283 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech).....	37
Tabulka 6: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 187 sTZ v letech 2007 (vyjádřeno v absolutních číslech).....	38
Tabulka 7: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 283 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech).....	38
Tabulka 8: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech).....	40
Tabulka 9: Poměr počtu obžalovaných dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech).....	41
Tabulka 10: Poměr počtu odsouzených dle § 187a sTZ a § 284 dle nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech).....	42
Tabulka 11: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 187a sTZ v letech 2007 - 2009 (vyjádřeno v absolutních číslech).....	43
Tabulka 12: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 284 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech).....	44
Tabulka 13: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 187a sTZ.....	45
Tabulka 14: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 283 nTZ.....	45
Tabulka 15: Poměr počtu trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených dle § 285 nTZ v letech 2010 - 2013 k počtu trestně stíhaných, obžalovaných a odsouzených za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech).....	47
Tabulka 16: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § § 285 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech).....	48
Tabulka 17: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 285 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech).....	49
Tabulka 18: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech).....	51
Tabulka 19: Poměr počtu obžalovaných dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech).....	52
Tabulka 20: Poměr počtu odsouzených dle § 188 sTZ a § 286 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech).....	53
Tabulka 21: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 188 sTZ v letech 2007 - 2009 (vyjádřeno v absolutních číslech).....	54
Tabulka 22: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 286 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech).....	55
Tabulka 23: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 188 sTZ v letech 2007 - 2009 (vyjádřeno v absolutních číslech).....	56

Tabulka 24: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 286 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech)	56
Tabulka 25: Poměr počtu trestně stíhaných dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu trestně stíhaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)	58
Tabulka 26: Poměr počtu obžalovaných dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu obžalovaných za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)	59
Tabulka 27: Poměr počtu odsouzených dle § 188a sTZ a § 287 nTZ v letech 2007 - 2013 k počtu odsouzených za všechny DTČ (vyjádřeno v absolutních číslech)	60
Tabulka 28: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 188a sTZ v letech 2007 - 2009 (vyjádřeno v absolutních číslech)	61
Tabulka 29: Jednotlivé druhy trestů uložených za trestný čin dle § 287 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech)	62
Tabulka 30: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 188a sTZ v letech 2007 - 2009 (vyjádřeno v absolutních číslech)	63
Tabulka 31: Délka nepodmíněných trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 287 nTZ v letech 2010 - 2013 (vyjádřeno v absolutních číslech)	63

Seznam příloh

Příloha k stanovisku sp. zn. Tpjn 301/2013

Hodnoty omamných látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících pro účely trestního zákoníku

V následující tabulce jsou uvedeny v posledním sloupci vpravo nejmenší množství účinné látky ve formě volné báze, jež musí být obsaženo ve směsi, dosahující svou hmotností "množství větší než malé" dané drogy, specifikované jejím obecným názvem. Pokud je látka obsažena ve formě soli, platí pro určení jejího 'nejmenšího účinného množství', jež musí být obsaženo ve směsi, dosahující svou hmotností "množství větší než malé" dané drogy, specifikované jejím obecným názvem' standardní přepočítání podle molekulární hmotnosti.

V některých případech je pro snazší používání uvedena přímo v tabulce hmotnost nejobvyklejší soli.

Typ látky (obecně vžitý název; „typ drogy“)	Mezinárodní nechráněný název (INN) v českém jazyce látky,	množství větší než malé	účinná psychotropní látka	nejmenší množství účinné psychotropní jež musí obsahovat látka, označená jako droga, aby bylo její zkoumané množství považováno za větší než malé
Pervitin	Metamfetamin	více než 1,5g	(+)-1-fenyl-2-methylaminopropan	0,5g 0,6 g (hydrochlorid)
Heroin	Heroin	více než 1,5 g	3,6-diacetylmorfin	0,2g 0,22 g (hydrochlorid)
Kokain	Kokain	více než 1 g	methylester benzoylekgoninu	0,54 g 0,6 g (hydrochlorid)
Amfetamin (benzedrin)	Amfetamin	více než 2 g	(+/-)-2-amino-1-fenylpropan	0,73 g
Dexamfetamin (dexedrin)			(+)-2-amino-1-fenylpropan	1,0 g (sulfát)
Fentanyl		0,05 g	N-(1-fenethyl-4- piperidyl)propionanilid	0,032 g 0,05 g (citrát)
Extáze (MDMA)	3,4-Methylen-dioxy- methamfetamin	více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4 g práškovité či krystalické substance	1-(3,4-methylenedioxyfenyl)-2- methylaminopropan	0,34 g 0,40 g (hydrochlorid)
Extáze (MDA)	Tenamfetamin v	více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4 g práškovité či krystalické substance	2-amino-1-(3,4- methylenedioxyfenyl)propan	0,33 g 0,40 g (hydrochlorid)

